П'ятниця, 20 вересня 2002 року. № 172 (2923)

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ЦЬОГО ДНЯ

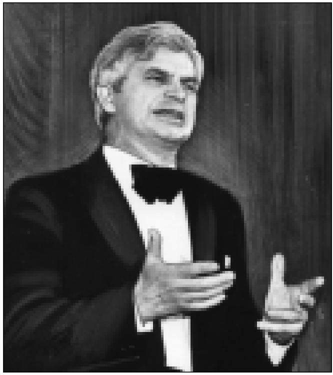
■ 1246 р. У ставці хана Батия вбито чернігівського князя Михайла Всеволодовича. ■ 1862 р. У Петербурзі відкрилася консерваторія — перший у Росії вищий музичний навчальний заклад. ■ 1919 р. Армія УНР та повстанська армія Нестора Махна уклали угоду про спільну боротьбу з денікінцями. ■ 1929 р. Народився письменник та діяч правозахисного руху Іван Світличний. ■ 1941 р. Загинув генерал Михайло Кирпонос, командувач військ під час оборони Києва. ■ 1975 р. Керченський суднобудівний завод "Затока" спустив на воду найбільший у країні нафтоналивний танкер "Кубань". ■ 1994 р. У Відні на сесії генеральної конференції МАГАТЕ підписано Конвенцію про ядерну безпеку.

Полонинське причандалля

8

Небесні маршрути Солов'яненка

12

Геть емоції, поговоримо спокійно

13

ОФІЦІЙНО

Інтерес до шедеврів мистецтва

Учора в Одесі закінчився триденний офіційний візит Президента Румунії Іона Ілієску, розпочатий 17 вересня в Києві і продовжений протягом двох наступних днів у Південній Пальмірі. Там у цей час перебував і Президент України Леонід Кучма. Зранку завершального дня візиту шляхи лідерів двох країн розійшлися: І. Ілієску відбув до Одеського морського торгового порту, де оглядав панораму найпотужнішого українського підприємства такого типу, знайомився з роботою розташованих там підприємств з іноземними та українськими інвестиціями, подумки все порівнюючи, слід гадати, з румунським портом-велетом Констанцою. Потім високого гостя зацікавив шедевр світового архітектурного мистецтва — Одеський державний академічний театр опери та балету, приміщення якого нині реставрують. А трохи пізніш Іон Ілієску в одній із зал Літературного музею зустрівся з представниками румунської діаспори Одещини. Розмова вийшла цікава і всебічна. Не знаю тільки, чи вплине вона на громадську думку в самій Румунії, де й дотепер раз у раз лунають істеричні вигуки, зокрема й у ЗМІ, з приводу наявних буцімто в Україні утисків громадян румунської національності. Тим часом українська діаспора в Румунії навряд чи може похвалитися такими ж правами, які мають у нашій країні румуни, зокрема на терені навчання рідною мовою, розвитку національної культури.

(Закінчення на 5-й стор.).

Надихає реальність — розчаровує скромність

Як ефективно організувати бюджетний процес на місцях — це питання було лейтмотивом наради-семінару, що відбулася у Верховній Раді під головуванням Володимира Литвина з участю голів обласних рад.

У нараді взяли участь Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах, Міністр фінансів Ігор Юшко, голови профільних парламентських комітетів Анатолій Матвієнко, Петро Порошенко, народні депутати, працівники апарату ВР. Голова Верховної Ради Володимир Литвин відзначив, що уряд упорався із своїм завданням і подав проект бюджету-2003 до парламенту згідно із встановленим терміном — 14 вересня. Тепер документ розіслано для вивчення і обговорення в комітетах Верховної Ради.

(Закінчення на 2-й стор.).

«ЗАБРАЛА МІЛІЦІЯ, Й ДОДОМУ НЕ ПОВЕРНУВСЯ»

Колаж Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

«16 березня приїхали до нас дільничний Василь Краснюк та оперуповноважений Руслан Брень, викликали сина, посадили в машину і повезли, куди і навіщо — не сказали. Вісім разів їздила у Зарічне, щоб дізнатися про долю сина, а все марно: він і досі не повернувся додому, — пише у своєму листі до редакції 72-річна мати десятьох дітей із села Кухотська Воля Зарічнянського району Устина Григорівна Новак. — У міліції кажуть, що сина відпустили, але його вдома нема. Чому вони його не покажуть, чому не говорять правду, де мій син: чи він живий чи вони вбили?..»

(Закінчення на 9-й стор.).

УВАГА: НОВА РУБРИКА!

«Голос України» — моя газета!

Ця ідея народилася на редакційній летючці. Сиділи ми якось усі разом, перечитували цікаві урривки з ваших листів. Те вам дуже подобається, це — зовсім ні... «А що як провести читацький референдум? — подумали ми. Справді, чому ні? Листів з вашими пропозиціями, компліментами, зауваженнями у нас задосить. Отже, віднині ми щотижня публікуватимемо ваші відгуки про газету. Якою ви хотіли б бачити «Голос України? Що у ньому вас влаштовує, а що дратує? Про що бажали б прочитати?.. Наприкінці року ми складемо рейтинг із п'яти тем (рубрик), які, на вашу думку, додають популярності «Голосу України», п'ять зауважень, до яких варто прислухатися, а також — п'яти пропозицій стосовно нових тем. Тож беріть ручки, папір і пишіть усе, що про нас думаєте. На конверті має бути позначка: «ГУ» — моя газета!». Попереджаємо: кореспонденція з відвертими образами та лайливими словами не розглядатиметься. Чекаємо з нетерпінням на ваші листи!

У НОМЕР

* * *

Державна акціонерна компанія «Хліб України» закупила в аграріїв за заставними цінами лише 62 тисячі тонн зерна нового врожаю.

За словами глави компанії Миколи Кучера, надалі заставні закупки зерна не здійснюватимуть, оскільки заставна ціна нижча за собівартість продукції, і тому агрогосподарства відмовляються продавати хліб за такою ціною.

Запровадження механізму заставних закупок зернових передбачено Указом Президента України, **інформує «Інтерфакс-Україна».**

* * *

Державна податкова адміністрація України визначила список понад 600 підприємств — найбільших боржників із податкових платежів до бюджету. Їм залишається одне з двох: або їхній борг буде погашено за рахунок майна, або вони збанкрутіють і перейдуть в управління іншого власника. Про це повідомив заступник голови Державної податкової адміністрації Олексій Шитря на засіданні Комісії з підготовки пропозицій щодо розв'язання проблеми відшкодування підприємствам бюджетного боргу з ПДВ за експортними операціями, **повідомляє агентство «Інтерфакс-Україна».**

Мал. Василя ФЛЬОРКА.

* * *

Михайлівський район першим на Запоріжжі впровадив принцип сімейної медицини. Як результат — поліпшилася якість медичної допомоги, вона стала доступніша, значно зменшилися рівень госпіталізації та кількість викликів «швидкої», змінилося ставлення лікарів до пацієнтів.

Нині на базі Запорізького інституту удосконалення лікарів відповідну перепідготовку пройшли більше сотні медпрацівників регіону, які невдовзі стануть сімейними лікарями, **повідомляє наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.**

Понад 3 млрд. грн. отримають власники земельних паїв України за рахунок орендної плати

Надихає реальність — розчаровує скромність

(Початок на 1-й стор.).

Враховано і систематизовано пропозиції областей, які нині також обговорюються. Прем'єр-міністр Анатолій Кінах, виступаючи перед обласними керівниками, наголосив, що проект Держбюджету-2003 сформовано на основі Бюджетного кодексу та базових принципах. Головні з них — бюджет має бути реальним та спиратися на загальнодержавні інтереси всупереч вузькополітичним цілям. Уряд насамперед зосереджуватиме зусилля на доходній частині бюджету та шукатиме джерела його наповнення, але не за рахунок фіскального тиску.

Міністр фінансів Ігор Юшко назвав контрольні цифри економіки країни і наступного держбюджету. Виробництво валової продукції — ВВП у 2003 році передбачено у сумі 247 млрд. грн., що означатиме зростання ВВП на 4 відсотки. Доходи зведеного бюджету розраховані в сумі 62,6 млрд. грн., тобто 25,5 відсотка від ВВП. Прогнозне збільшення доходів дорівнює 3,3 млрд. грн.

Учасників наради найбільше турбувала доля місцевих бюджетів. Їхня питома вага у зведеному бюджеті збільшується із 41 до 46 відсотків.

У виступах голів профільних комітетів ВР, голів обласних рад відзначалося багато позитивних моментів бюджетного процесу майбутнього року. Зокрема, це повне фінансове забезпечення виконання закону про освіту, збільшення видатків на пенсії, виділення 500 млн. грн. на виплату заощаджень населенню тощо. Водночас наголошувалося на принципових незгодах. Передусім це пропозиції уряду заморозити у 2003 році розміри мінімальної зарплати та переорієнтувати наявну систему пільг на адресну допомогу.

Виступаючі наполягали прискорити законодавчу роботу в парламенті з удосконалення Бюджетного кодексу та врегулювання бюджетних відносин: село — місто — район — область. Відзначаючи набуток у підготовці проекту Держбюджету-2003, більшість учасників наради висловилися: надихає реальність, розчаровує скромність.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Анатолій КАРАСЬ.

Президент готовий до переговорів. Але не мовою ультиматумів

Президент України Леонід Кучма вважає, що влада і опозиція мають сісти за стіл переговорів для виходу із ситуації, що склалася. «Наметами нічого не вирішити. Давайте сядемо і подумаємо, як вирішувати», — сказав глава держави під час спілкування з мешканцями Одеси. Як **повідомляє «Інтерфакс-Україна»,** Л. Кучма також зазначив, що акції на кшталт проведеної 16 вересня в Києві можуть відлякати світову спільноту від України і, зокрема, потенційних інвесторів.

Водночас, виступаючи в Одеській академії харчових технологій, Леонід Кучма заявив, що не сприймає мови ультиматумів, яку обрала опозиція. «Коли люди виходять на вулиці — це зрозуміло. Але коли виходять ті політики, котрі самі несуть відповідальність, однак не з вимогами, а з викликами, ультиматумами, я цього не сприймаю», — наголосив Президент і закликав «не робити трагедії» з подій 16 вересня.

«Розсадник віри, законів і мови...»

Учора в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка відбулося урочисте засідання вченої ради, присвячене 168-й річниці з дня заснування вузу.

Історія Київського університету — це історія формування української науки, зазначив у своєму виступі Голова Верховної Ради, колишній випускник університету Володимир Литвин. За його словами, саме класичні університети мають бути тими центрами, які визначають поступ суспільства на перспективу. На них повинні орієнтуватися не тільки освіта, а й суспільство та країна загалом. Ці слова учасники зустріли оплесками.

В. Литвин застеріг від великих потрясінь у державі. Прагнучи їх, наголосив він, ми ризикуємо втратити Україну. Маємо бути мужніми й поступливими у досягненні поставленої мети.

Голова ВР говорив про необхідність вжити термінових заходів, щоб зупинити еміграцію науковців за межі країни.

Перед початком засідання у фойє наукової бібліотеки відкрито погруддя першому ректорові університету Михайлові Максимовичу. 168 років тому, уточнив ректор університету академік Віктор Скопенко, вуз починався із 62 студентів, а нині їх налічується 20 тисяч. Викладачів і студентів вітали віце-прем'єр-міністр Володимир Семиноженко, академік Борис Патон, народний депутат Богдан Губський та інші гості.

Віктор СКРИПНИК.

Постанова Верховної Ради України

Про відпуск Міністерству оборони України авіаційного палива з незнижуваного запасу державного резерву

Верховна Рада України **постановляє**:

1. Відповідно до пункту 6 статті 12 Закону України «Про державний матеріальний резерв» погодитися з рішенням Кабінету Міністрів України про відпуск Міністерству оборони України 6 тисяч тонн авіаційного палива із незнижуваного запасу державного резерву.

2. Кабінету Міністрів України передбачити в проекті Закону України про Державний бюджет України на 2003 рік бюджетне призначення Державному комітету України з державного матеріального резерву для поповнення незнижуваного запасу авіаційного палива.

3. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на комітети Верховної Ради України з питань бюджету та з питань національної безпеки і оборони.

Голова Верховної Ради України В. ЛИТВИН.

м. Київ, 12 вересня 2002 року.
№ 131-IV.

Новий нагляд за охороною праці

Буде створено Держкомітет з нагляду за охороною праці як центральний орган виконавчої влади. Указ про це підписав Президент України Леонід Кучма. З огляду на це уряду доручено здійснити заходи для ліквідації Державного департаменту з нагляду за охороною праці, а також подати у двомісячний термін проект положення і затвердити граничну чисельність працівників новостворюваного Держкомітету, **передає «Інтерфакс-Україна».**

«Укрпошта»: надійно і швидко

«Укрпошта» створює системи реєстрації і контролю проходження кореспонденції та оброблення міжнародної пошти. Це дасть змогу прискорити пересилання, зменшити трудозатрати, підвищити надійність і якість поштового зв'язку. Вітчизняний проект загальною вартістю 1,7 млн. доларів США дістав схвалення та фінансову підтримку Всесвітнього поштового союзу і буде реалізований протягом двох років, **повідомляє прес-служба «Укрпошти».**

У НОМЕР

Замість політичних сенсацій — робота

Передбачення деяких оглядачів, які обіцяли політичні збурення в органах вищої влади Криму, не справдилися. «Осінньої революції» не відбулося.

Хоча пленарне засідання сесії Верховної Ради автономії й почалося зі спроби «вкинути» до порядку денного питання про підтримку ініціативи Дніпропетровської облдержадміністрації про проведення всеукраїнського референдуму з приводу надання російській мові статусу другої державної, натомість одностайно було прийнято заяву депутатського корпусу Криму про готовність народних обранців зберігати на півострові громадянський мир і національну злагоду в інтересах кримчан і всього народу України. У ній, зокрема, сказано: «За період державної незалежності України створена достатня правова база для розв'язання політичних конфліктів мирними парламентськими засобами...».

Із 27 питань порядку денного першим розглядалося питання стабільного енергопостачання. Доповідач Адольф Іофе назвав ситуацію катастрофічною: три з чотирьох кримських ТЕЦ стоять, лінії, якими надходить електроенергія з материка, перебувають в аварійному стані, будь-якої хвилини постачання може бути порушене. Запропоновано провести енергоаудит, а на його основі сформувати Комплексний план організаційно-технічних заходів із гарантування енергетичної безпеки, «після якого кожен зрозуміє потребу невідкладності реконструкції стратегічної галузі та погашення 800-мільйонної (!) заборгованості енергетикам майже всіх бюджетних організацій півострова, включно з Верховною Радою автономії». Внесено зміни і в цьогорічний бюджет Криму. Зокрема, в статтю щодо розподілу дотацій з бюджету АРК по регіонах півострова. Загальна сума дотацій — 13440 тис. гривень — залишилася незмінною. 157 тисяч виділено на довибори у ВР АРК. Вирішено допомогти цільовою субвенцією Камиш-Бурунській ТЕЦ, щоб Керч, яка постраждала від повені, була взимку з теплом.

На 9 жовтня призначено парламентські слухання з питань формування бюджету на 2003 рік та кількох проектів нового закону про вибори депутатів ВР АРК.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Дійсність і задзеркалля ефіру

Хоча намети все ще вважаються «незаконною архітектурною формою в заповідній зоні», учасники цьогорічної акції протесту все-таки пощастило більше, ніж під час минулих аналогічних подій. Реконструйований майдан Незалежності вже не обнесено глухим парканом, і його територія стала доступною для проведення мітингів. Цим «монументальним прогресом» і скористалися організатори заходів у рамках «Повстань, Україно!». І позавчора, і вчора тут продовжували мітингувати представники опозиції та їхні палкі прихильники.

Будь-яке одноманітне дійство, навіть обставлене «гарячими» гаслами та закликами, може обриднути. Але, схоже, позиція самої влади перешкоджає цьому «природному процесові». Спалах цікавості і пожвавлення в лавах протестантів викликала відмова Президента зустрітися з групою народних депутатів, які мали передати йому вимоги Всеукраїнських народних зборів від 16 вересня, а також пояснення цього рішення з уст Віктора Медведчука. Таким «інформаційним приводом» лідери опозиції на мітингах не знехтували... і ще раз запевнили, що продовжуватимуть акції до переможного кінця.

Крім уже відомих закликів, протестне багаття підтримують провідні українські телеканали. Ефір перетворився на викривлене дзеркало, і не помічають навіть ті, хто просто з «цікавості прийшов послухати, що кажуть Юля, Мороз чи Симоненко». Наприклад, днями канали «продублювали» пікантний сюжет про пікет членами організації «Молодь — надія України» офісу партії «Батьківщина»: десяткові молодиків начебто не заплатили по 25 гривень за участь у заходах 16 вересня. Скривджена «надія» поквапилася винести «матеріальний збиток» на люди — через «альтернативні» телеоб'єктиви. Популярність цього сюжету в «незалежному» ефірі промовиста вже сама по собі, однак прес-служба «Батьківщини» пояснила для легковірних: «Організований пікет є свідомою провокацією, яка має за мету дискредитувати акцію «Повстань, Україно!».

Відома позиція голови Держкомінформу Івана Чижа: він «задоволений рівнем і об'єктивністю висвітлення опозиційних виступів на телебаченні». Однак комісія з журналістської етики рішуче не поділяє цю задоволеність і констатує брутальні порушення журналістських етичних норм у висвітленні останніх подій. Про найперший обов'язок журналіста нагадує і голова профільного парламентського комітету Микола Томенко, який укотре закликав об'єднати зусилля проти свавілля влади та протистояти цензурі. Та, на жаль, мужності і професійної чесності журналістськими дипломами не передбачено. Вони або є ознакою характеру, або...

Між іншим, 23 вересня на засіданні колегії Держкомінформу передбачається затвердження остаточного варіанта проекту державної програми «Журналіст». Затвердити можна. Але чи витягне вона наш фах з кривого задзеркалля ефіру та слухняних газетних сторінок?

Людмила КОХАНЕЦЬ.

НОВИНИ

До відома народних депутатів України!

Шановні народні депутати України!

I засідання секції «Напої України» Всеукраїнського Депутатського клубу народних депутатів України «ПАРЛАМЕНТ» у Верховній Раді України відбудеться 27 вересня 2002 року о 15.00 у залі № 12 за адресою: Київ, вул. Грушевського, 18/2.

Рада ВДК НДУ «ПАРЛАМЕНТ» запрошує членів ВДК НДУ «ПАРЛАМЕНТ»: представників Кабінету Міністрів, міністерств та відомств України, керівників підприємств, які виготовляють різноманітні напої України та представників засобів масової інформації взяти участь у засіданні секції «Напої України».

Рада ВДК НДУ «ПАРЛАМЕНТ» просить надати ваші пропозиції щодо порядку денного секції «Напої України» на 2002 р. та дати підтвердження про вашу присутність на I засіданні секції «Напої України».

Телефони для довідок: 253-01-23, 253-33-83.

Парад приймає Леонід Утьосов

ФЕСТИВАЛІ

Сьогодні розпочався Другий міжнародний фестиваль «Джаз-карнавал в Одесі-2002».

Одеса здавна славиться своїми джазовими традиціями, що беруть початок ще від часів легендарного Леоніда Утьосова. Не випадково саме в цьому місті торік у вересні й народився «Джазкарнавал». Його душею й музичним керівником став, звичайно ж, одесит — піаніст зі світовим ім'ям Юрій Кузнецов. І генеральний продюсер фестивалю Михайло Фрейдлін — також одесит, хоча й мешкає нині в Москві. Об'єднавши зусилля, ці митці за короткий термін так зуміли «розкрутити» свою ідею, що вже другий за рахунком організований ними фестиваль джазової музики обіцяє стати мало не планетарним.

Справді ж бо, погляньте, хто приїхав! Вокалісти Деніз Перьє аж із США, Йотіс Кіуртсоглу із Греції, Валентина Пономарьова зі столиці Росії, саксофоністи Анатолій Вапіров з Болгарії, Майкл Елліс зі США та Роман Кунсман з Ізраїлю, московський ансамбль «Друге наближення», ще багато джазових знаменитостей з тієї ж Росії, з Франції, США, Англії, інших країн. Вони будуть солідно підтримані українськими талантами — ансамблем «Менсаунд», біг-бендом під управлінням Миколи Голощапова, вокалісткою Тетяною Боєвою, трубачем Валерієм Колесниковим, тим-таки неперевершеним піаністом Юрієм Кузнецовим, іще багато ким.

Одесити, гості міста матимуть, отже, приємну можливість побачити музик, приміром, на дрожках, що прямують від оперного театру до Привозу. Під мелодії джазу, звичайно. Чи на ретроавтомобілях, кавалькада яких просуватиметься в напрямку українського театру. Спостерігатимуть інші карнавальні процесії. Ту — з верблюдом у центрі, що крокує в такт музиці, ту — на кабріолеті, ще там на чомусь, аж до прогулянкового трамваю з диксилендом та масовкою. Та всі вони, безумовно, зупиняться перед пам'ятником Леонідові Утьосову на Дерібасівській — йому приймати джазовий парад.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Новонародженим від агрогосподарств

ІНІЦІАТИВИ

З 1 жовтня сім'ї у трьох господарствах Сватівського району Луганської області отримуватимуть по 50 гривень щомісячної допомоги на кожну новонароджену дитину. Виплати триватимуть до досягнення дитиною трирічного віку. Таке рішення ухвалили керівники місцевих агрогосподарств «Мрія», «Міловатське» та «Прогрес-10», **передає «УНІАН».**

ВІСТІ З ПОЛТАВЩИНИ

Банківські послуги для селян

Полтавське головне регіональне управління «Приватбанку» активно відновлює надання фінансових послуг для юридичних і фізичних осіб у відділеннях, створених на базі орендованих приміщень банку «Україна». Особлива увага приділяється підтримці аграрників Полтавщини. Так, за 8 місяців ц. р. сільгоспвиробникам надано кредитів на суму понад 36 мільйонів гривень, що сприяло успішному проведенню жнивної кампанії.

Кременчуцький «столичний експрес»

До кінця вересня концерн «Крюківський вагонозавод» поставить на рейки ще вісім вагонів (і два резервні), щоб повністю укомплектувати швидкісний залізничний маршрут «Київ—Полтава—Харків». А до кінця року кременчужани виготовлять ще один вагонний швидкісний караван для маршруту «Київ—Одеса». На вагонному заводі збудовано також перший український варіант міжповерхового ескалатора, призначеного для магазинів, підземних переходів, станцій метро.

Фото Леоніда ДОБРОВОЛЬСЬКОГО (Укрінформ).

ФОТОФАКТ

На Бородянській сортовипробувальній станції, що в Київській області, уміло використовують переваги ранніх сортів картоплі. Доказ цього — нинішній врожай крохмалистої від 270 до 340 центнерів із гектара.

На знімку: агроном Зінаїда Києнко, механізатори Володимир Пасічник, Леонід Гнатенко та водій Олександр Дудченко.

Тютюнові капітани — проти!

ЛОГІКА БІЗНЕСУ

Прес-конференцію тютюнової компанії «Філіп Морріс Україна» і громадської Ради з соціальних проблем розвитку підростаючого покоління журналісти очікували відтоді, як у столиці замерехтіли рекламні щити з цигаркою і стоп-сигналом для неповнолітніх.

Відомий у всьому світі виробник цигарок виступив спонсором загальнонаціональної програми з відсторонення неповнолітніх від паління цигарок ще три роки тому. Тоді це вразило багатьох, адже в країні вирішували, чи не заборонити рекламу тютюнової продукції взагалі. Скептики зауважували, АТ «Філіп Морріс Україна» рубає гілку, на якій сидить. За неофіційними підрахунками, палить до 35 відсотків молоді до 18 років. Якщо придивитися під час гала-концертів на майдані Незалежності — тютюновий дим висить над натовпом. Запобігати палінню неповнолітніх означає втрачати перспективного споживача, обсяги продажів, прибутки — хто наважиться? І тривалий час тютюнові компанії країни таки намагалися не помічати гуманної ініціативи потужного виробника цигарок.

І ось традиційна пресконференція. І поруч з менеджером зі зв'язків з громадськістю та ЗМІ компанії «Філіп Морріс» Тетяною Карповою вже сидить координатор з корпоративних питань регіонів України, Кавказу та Молдови ЗАТ «Джей Ті Інтернешнл» Олександр Авазашвілі. За його словами, 90 відсотків персоналу його компанії, яка поставляє на ринок України 8 мільярдів цигарок на рік, підтримує мету загальноукраїнської програми. Отже, «Філіп Морріс» вже має потужного спільника. До речі, у Російській Федерації боротьбу з палінням в середовищі неповнолітніх ведуть лише 4 компанії, в Грузії (на батьківщині Олександра Авазашвілі) — 3.

Попри те, що боротися з палінням за нинішніх реалій дуже непросто (перекупники продають цигарки інколи навпроти школи, зважаючи на низьку платоспроможність покупця — поштучно), масштаби нового етапу програми вражають. Виконавчий директор Ради з соціальних проблем розвитку підростаючого покоління Марина Галябарник повідомила, що під громадським контролем нині перебуває понад 24 тисячі торговельних пунктів у 170 містах країни. Від кіосків до супермаркетів. Хтось із журналістів згадав про перекупок, яким байдуже, кому продавати — аби була виручка. Законодавча заборона продавати цигарки неповнолітнім, навіть штрафи, передбачені Законом України «Про державне регулювання виробництва обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів», їх не лякають. Тютюнові капітани погоджуються, розповідають про те, що численні звернення з цього приводу до контрольних, податкових органів проблеми не зняли. Але сумління у перекупок є так само, як і в тютюнових капітанів. Олександр Авазашвілі не хоче, щоб його неповнолітній син палив. А коли я запитав перекупку, чи палить її онук, почув у відповідь: «Я б йому...»

Ця перекупка мені нагадала осінні опитування харківського фонду соціологічних досліджень, в яких бере участь понад 2200 продавців з 15 великих міст країни. У 2000 році 43 відсотки опитаних заявило, що не продає цигарок неповнолітнім. Через рік — уже 51 відсоток. Жінка сказала, що її запитаннями не мучили, але вона не продає цигарок неповнолітнім. Про це свідчила наклейка на лоточку з цигарками зі стоп-сигналом.

До речі, про рекламний продукт. Добре відома компанія «Біг Борд ЛТД» вже стала союзником «тютюнових капітанів», пообіцявши надавати щомісяця 150 рекламних площин для пропагування здорового образу життя серед молоді.

Сергій ВЛАД.

ОФІЦІЙНО

Постанова Верховної Ради України

Про «День Уряду України» у листопаді 2002 року

Відповідно до пункту 13 статті 85 Конституції України Верховна Рада України **постановляє**:

1. Провести 12 листопада 2002 року у Верховній Раді України «День Уряду України» з порядком денним «Про хід реформування Збройних Сил України» та «Про хід виконання вимог чинного законодавства Урядом України і заходи, які ним вживаються, щодо посилення соціального захисту військовослужбовців та членів їх сімей, стану пенсійного, медичного, житлового, транспортного забезпечення військових пенсіонерів та ветеранів військової служби».

2. Кабінету Міністрів України визначити доповідачів, підготувати аналітичні та довідкові матеріали із зазначених питань, а також пропозиції щодо внесення до чинного законодавства змін та доповнень, необхідних для вирішення проблем, які обговорюватимуться, для надання цих матеріалів народним депутатам України не пізніше п'яти днів до проведення «Дня Уряду України».

3. Комітетам Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони, з питань правової політики, з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, з питань промислової політики, з питань соціальної політики та праці, у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів, з питань бюджету узагальнити пропозиції народних депутатів України і матеріали, які будуть надані Кабінетом Міністрів України, підготувати співдоповіді та проект Постанови Верховної Ради України з питань, що розглядатимуться на «Дні Уряду України».

4. Для аналізу стану справ у Збройних Силах України, ходу їх реформування, узагальнення проблем, які є у цій сфері, та підготовки пропозицій у зв'язку з проведенням «Дня Уряду України» утворити Тимчасову спеціальну комісію у складі представників депутатських фракцій та груп на основі їх пропорційного представництва. Головою Тимчасової спеціальної комісії обрати заступника Голови Верховної Ради України Зінченка О. О.

Голова Верховної Ради України В. ЛИТВИН.
м. Київ, 12 вересня 2002 року. № 124-IV.

Постанова Верховної Ради України

Про відзначення 60-річчя з дня створення підпільної молодіжної організації "Молода гвардія"

28 вересня 2002 року виповнюється 60 років з дня створення "Молодої гвардії" — однієї з найвідоміших молодіжних підпільних організацій антифашистського руху опору в роки Великої Вітчизняної війни 1941—1945 років.

Безсмерний приклад "Молодої гвардії" — взірець мужності, відданості молодих громадян своїй Батьківщині, принципам свободи, братерства, патріотизму та героїчної боротьби з чумою 20-го століття — фашизмом.

В умовах будівництва сучасної Української держави, загострення соціально-економічних і гуманітарних проблем та з метою створення потужного духовного підгрунтя майбутнього країни постає питання щодо посилення уваги до патріотичного виховання молоді, яке повинне базуватися на кращих прикладах, традиціях, історії нашої держави, одним із яскравих прикладів яких і є героїчна боротьба під час Великої Вітчизняної війни молодіжної підпільної організації "Молода гвардія".

Враховуючи непересічне значення героїчної боротьби підпільної молодіжної організації "Молода гвардія" у патріотичному вихованні багатьох поколінь наших громадян, сучасної молоді, наявність гострих молодіжних проблем сьогодення, відповідальність нашого суспільства за молоде покоління — майбутнє України, Верховна Рада України **постановляє**:

1. Підтримати ініціативу Кабінету Міністрів України про відзначення на державному рівні 60-річчя з дня створення підпільної молодіжної організації "Молода гвардія".

2. Підтримати ініціативу Ленінської Комуністичної Спілки Молоді України стосовно щорічного відзначення дня створення підпільної молодіжної організації "Молода гвардія".

3. Кабінету Міністрів України:

до 1 січня 2003 року розробити і внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо посилення патріотичного виховання молоді на прикладах найкращих здобутків нашого народу, героїчної історії нашої Батьківщини;

до 1 лютого 2003 року підготувати та запропонувати на розгляд Верховної Ради України проект Закону України про комплексну програму патріотичного виховання молоді України.

4. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комітет Верховної Ради України з питань молодіжної політики, фізичної культури, спорту і туризму.

Голова Верховної Ради України В. ЛИТВИН.
м. Київ, 12 вересня 2002 року. № 164-IV.

Били ворога...

Цього року 22 вересня в Україні вперше відзначатиметься День партизанської слави, встановлений указом Президента України. Напередодні свята Голова ВР Володимир Литвин зустрівся з членами комісії у справах колишніх партизанів Великої Вітчизняної війни при Верховній Раді України, яку очолює партизанський ветеран Василь Олександрович Коньков.

У зворушливій обстановці було відзначено особистий внесок членів комісії — колишніх партизанів у розгромі німецько-фашистських загарбників, значну роботу з героїко-патріотичного виховання молоді, створення історії підпільного партизанського руху в Україні, увічнення пам'яті загиблих та розв'язання питань соціального захисту учасників партизанського руху. Голова ВР поділився з ветеранами думками про першочергові завдання, над якими працює парламент, побажав колишнім партизанам доброго здоров'я, піклування і тепла від співвітчизників і держави. Члени комісії одержали подяки Голови Верховної Ради України. Вручаючи нагороду прославленому партизанському командиру Герою Радянського Союзу Всеволоду Івановичу Клокову, відомому історику, Володимир Литвин з вдячністю пригадав, що він також був серед студентів професора і знаменитого партизана.

Анатолій КАРАСЬ.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

КОМЕНТАР ОГЛЯДАЧА

Крен і аванси генеральних

Неважко було помітити, що прокуратура часів Михайла Потебенька з самого початку розслідування справи Гонгадзе «робила крен» у бік чисто кримінальної версії вбивства (якісь фінансові борги, кримінальні авторитети...). Навіть побіжний погляд на інформацію півторарічної давності **Михайла ПОТЕБЕНЬКА** парламенту наштовхує на підозру, що слідство чомусь не влаштовувала версія зведення рахунків з журналістом Гонгадзе за його журналістську позицію. Недарма у виступі з парламентської трибуни у січні 2001-го тодішній Генпрокурор чимало уваги приділив висновкам про політичну малозначущість публікацій покійного, про допити високопоставлених фігурантів «касетного скандалу», котрі, за словами Потебенька, заперечили будь-яку причетність до зникнення Гонгадзе, а самі плівки майора Мельниченка назвали «фальшивкою».

Днями на прес-конференції в УНІАН генеральний секретар міжнародної організації «Репортери без кордонів» **Робер МЕНАР** сказав: «Яке покарання понесуть ті, хто навмисно затримував розслідування справи, можна буде судити про серйозність намірів влади розвивати демократію». До того ж, як було сказано, суспільству не потрібні «стрілочники» (мав на увазі затримання прокурора Таращанського району С. Обозова та слідчого С. Белінського за підозрою у підробці протоколів огляду місця, де було знайдено «таращанське тіло»).

На думку генсека «Репортерів без кордонів», наказ про затягування із розслідуванням справи міг надійти від найвищих силових чиновників, зокрема, і від самого екс-генпрокурора Михайла Потебенька. «Репортери без кордонів» беруться зробити все можливе для з'ясування істинної ролі екс-генпрокурора у цій справі.

Отож, якщо вже шукати сенсаційні нотки в останніх новинах з прокурорських уст (про них йшлося у попередньому коментарі на цю тему), то не лише у несподівано блискавичному старті розслідування справи «фактично з нуля» і досягненні стовідсоткового результату за допомогою... тієї самої вітчизняної експертної установи, яка два роки поспіль чомусь не проявляла такої рішучості. Тим паче мати вбитого журналіста щойно заявила на прес-конференції, що не вірить результатам попередніх експертиз і наполягає на проведенні нової за участю французького експерта, рекомендованого їй організацією «Репортери без кордонів». Очевидний «плюс» нинішнього слідства, від якого, хочеться вірити, не відштовхнуть новини на зразок активізованої останнім часом інформації про такі собі кримінальні «загони смерті», якими нарекли, зокрема, запідозрені у численних вбивствах київську і харківсько-донецьку банди. Участь у першій високопосадових міліцейських осіб з Києва, а в другій — дев'яти колишніх співробітників міліції — швидше, підстава для висновків про політичний характер виконаних убивцями-«орлами» вироків, аніж про «чистий кримінал» (це на випадок, якщо відірзання голови Гії виявиться справою їхніх рук...). Не спростовує, а підсилює політичну версію і сенсаційна заява народного депутата Юрія Кармазіна про звернення до нього електронною поштою начебто одного з семи «орлів»-убивць, у котрого є відрізана голова «таращанського трупа» і відеозаписи останніх чи то годин, чи то хвилин життя Гонгадзе.

(Закінчення на 7-й стор.).

Справедливість відновлено — українські партизани, підпільники і громадськість святкують День партизанської слави

З ініціативи Комісії при Верховній Раді України у справах колишніх партизанів Великої Вітчизняної війни, ветеранів підпільно-партизанської боротьби і європейського руху Опору з метою всенародного вшанування подвигу партизанів і підпільників у період Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр., увічнення їх пам'яті Президент України Л. Кучма указом від 30 жовтня 2001 року встановив 22 вересня Днем партизанської слави.

Встановлення Дня партизанської слави є державним визнанням неоціненного внеску народних месників у велику перемогу над фашизмом, відновленням історичної справедливості щодо масової участі українського народу та народів інших республік колишнього Радянського Союзу у збройній визвольній боротьбі проти гітлерівської навали.

Рубіж смертельного двобою

Кожен із партизанів і підпільників, хто добровільно із зброєю в руках захищав свій народ, свою рідну землю від фашистських загарбників, хто пройшов найтяжчі випробування у двобої з ворогом у його тилу заслуговує на саму високу оцінку його подвигу і постійної турботи з боку держави. Низький уклін живим і полеглим творцям Великої Перемоги, які забезпечили сьогоднішнє і прийдешні покоління миром, волею і самим життям.

Вереснем грізного і неймовірно тяжкого 1941 року датується розгортання організованої партизанської боротьби на окупованій фашистами території України, а сам рух Опору зароджувався з перших днів фашистського вторгнення на нашу землю.

Вогненний рубіж смертельного двобою, що проліг від Заполяр'я до Чорного моря, не роз'єднав і не послабив захисників Вітчизни. По обидва боки фронту вони відстоювали найдорожче — рідну землю, свої оселі, своє майбутнє.

Уже наприкінці 1941 року на окупованій території України активно діяли 883 партизанські загони і з'єднання, в яких перебувало майже 80 тисяч партизанів.

На бій з фашистами до лав партизанів і підпільників йшли добровольці: чоловіки, жінки і діти, партійні і безпартійні, атеїсти і віруючі, люди різних національностей та професій.

Від окремих локальних, стихійних актів опору і помсти партизани швидко перейшли до великомасштабних організованих дій, які узгоджувалися і координувалися з командуванням частин Червоної Армії.

Історія Великої Вітчизняної війни, а також архівні відомості і матеріали свідчать, що народні месники України знищили 465 тисяч ворожих солдатів і офіцерів, 5019 військових ешелонів, підірвали 1566 танків і бронемашин, 13535 автомобілів, вивели з ладу 820 гармат і мінометів, збили і знищили на землі 211 літаків, потопили 105 одиниць пароплавів, барж та катерів, підірвали 607 залізничних та 1589 шосейних мостів, майже 2,6 тисячі об'єктів промислово-виробничого призначення, розгромили 411 ворожих гарнізонів та поліцейських станів, 56 військових штабів.

Важливе значення для розгрому загарбників мала розвідувальна діяльність партизанів і підпільників України. Український штаб партизанського руху отримав від них більш як 3625 надзвичайно важливих повідомлень, що всебічно характеризували найважливіші військові, політичні та економічні заходи окупантів, містили детальні відомості про дислокацію військ противника, їх чисельність та розташування оборонних споруд. Усі ці дані були вчасно передані Ставці Верховного Головнокомандування, Генеральному штабу Червоної Армії.

Розмах, масовість та ефективність війни в тилу противника належать до тих безпрецедентних, вражаючих особливостей, якими Велика Вітчизняна війна навіки вкарбувалася у пам'яті людства.

«Історія воєн не знає жодного прикладу, коли партизанський рух відіграв би таку роль, яку він відіграв в останній світовій війні. За своїми розмірами він являє собою щось цілком нове у воєнному мистецтві». Це слова одного з гітлерівських генералів, які на практиці відчули могутність партизанських ударів.

Партизанський рух мав не лише воєнний аспект, хоча це було головним і визначальним, а й політичний. З відкриттям цього фронту без флангів і тилу, розширенням масштабів його дій у людей міцніла віра в Перемогу, яка піднімала їх на боротьбу, не дозволяла зламатися під жорстоким терором.

Загиблі, але не скорені

Війна не запитувала про національність. Українські партизанські формування вели активні бойові дії в сусідніх областях Росії та Білорусі. Майже третину їхнього складу становили росіяни і білоруси. А українців лише в білоруських загонах було близько 15 тисяч. Це яскрава грань дружби народів, гартованої в жорстоких випробуваннях. Берегти її, зміцнювати і збагачувати — заповіт переможців фашизму своїм наступникам та нащадкам.

Немеркнучою славою вкрили себе видатні організатори і керівники партизанського руху в Україні. Це секретар нелегального ЦК КП(б) У Дем'ян Коротченко, начальник Українського штабу партизанського руху Тимофій Строкач, легендарні партизанські командири і комісари — Сидір Ковпак, Олексій Федоров, Олександр Сабуров, Микола Попудренко, Петро Вершигора, Семен Руднєв, Антон Одуха, Василь Яремчук, Олексій Шукаєв, Василь Бегма, Іван Бовкун, Іван Хитриченко, Юрій Збанацький, Іван Діброва, В'ячеслав Квітінський, Костянтин Попов, Андрій Грабчак, Яків Сиворонов, Дмитро Медведєв, Антон Бринський та багато, багато інших партизанських вожаків.

Під час героїчної боротьби з окупантами значних втрат зазнали партизани, підпільники, їх родини, мирні громадяни України, які надавали всебічну допомогу партизанським формуванням та підпільним організаціям. У гестапівських катівнях закатовані секретарі підпільних обкомів партії Іван Бакунін, Олекса Борканюк, Олексій Бородій, Іван Сергієнко, Микола Сташков, Григорій Шелушков, а також тисячі інших мужніх організаторів і керівників партійного і комсомольсько-молодіжного підпілля.

Із 103 тисяч підпільників України загинуло від рук фашистських катів і їх посібників 80 тисяч мужніх патріотів Батьківщини. Не повернулись до своїх сімей, до мирної праці більш як 100 тисяч партизанів. Розстріляні, повішені, спалені і закопані живими сотні тисяч громадян України, які надавали допомогу партизанам в боротьбі з окупантами. 250 населених пунктів України були спалені фашистами дотла разом з жителями за їх участь у партизанському русі.

Дуже дорогою ціною дісталася нам Перемога у Великій Вітчизняній війні. І тому прикро слухати тих, хто силою намагається вирішувати свої потреби, хто із свого чи чужого голосу паплюжить, фальсифікує нашу історію.

Свято — День партизанської слави — не скінчиться у часі, доки живі ветерани підпільно-партизанської боротьби, а далі їх діти, онуки і правнуки, наше молоде покоління зберігатимуть у своєму серці такі святі поняття, як Батьківщина, честь, обов'язок, пам'ять.

Василь КОНЬКОВ, голова Комісії при Верховній Раді України у справах колишніх партизанів, кандидат історичних наук.

Інтерес до шедеврів мистецтва

(Початок на 1-й стор.).

Президент України в цей час перебував в Одеській державній академії харчових технологій, де разом з її викладачами і студентами взяв участь в урочистостях з нагоди 100-річчя цього вузу. Його випускники успішно працюють не тільки в усіх регіонах нашої країни, а й у близькому та далекому зарубіжжі.

Знову зустрілися обидва президенти в цехах орендного підприємства «Одеський коньячний завод», що славиться своєю торговельною маркою «Шустов». Оглядинами тутешнього виробництва й ланчем і завершився офіційний візит високого зарубіжного гостя, після чого кожен з президентів вилетів у напрямку столиць своїх держав.

Очевидно, результати поїздки дипломати й політики докладно проаналізують дещо пізніше. А мені хотілося б наостанок навести випадково почуту репліку одного з високопоставлених обласних чиновників: «Ех, зустрілися б президентам у дельті Дунаю чи на острові Зміїний!». Що тоді сталося б, чиновник не уточнив. Може, мав на увазі, що тоді керівники сусідніх держав ясніше й глибше з'ясували б та усвідомили проблеми й інтереси, що зіткнулися в тих місцях? Президент Румунії, скажімо, переконався б, що Зміїний — то зовсім не безлюдна скеля посеред Чорного моря, на яку хтось там може претендувати. Це цілком цивілізована земля, за адміністративно-територіальним устроєм вона належить до Кілійського району Одещини. Там розвивається відповідна інфраструктура, живуть і працюють люди цілими сім'ями, з дітьми. Президент нашої країни помітив би, що ні вниз, ні вгору не йдуть Дунаєм судна, бо Українське Дунайське пароплавство — мов у закоркованій пляшці: вгору по річці — зруйновані в Югославії мости, а вниз, хоча і власна у значній її частині, проте судноплавна дельта, що відрізала пароплавство від Чорного моря. В очікуванні, коли там буде прорубано «вікно», українські судна прямують до румунського Сулинського каналу, де за кожний прохід мусять сплачувати від 2,5 до 5 і навіть більше тисяч доларів...

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

Фото Олександра СЄРОГО (УКРІНФОРМ).

Президент України Леонід Кучма та Президент Румунії Іон Ілієску під час відвідин Свято-Успенського храму.

Грегорі Еджейчак: «Я більший оптиміст, аніж багато хто з українців»

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

Днями виповнилося десять років співробітництва між Україною і Світовим банком. За цей час реалізовано 24 позики та чотири гранти Глобального екологічного фонду на загальну суму 3,4 мільярда доларів, а також проведено одну гарантійну операцію на 100 мільйонів доларів. Нині фахівці банку продовжують фінансову та нефінансову підтримку українських реформ. Про відносини нашої держави і Світового банку — інтерв'ю з головою представництва Світового банку в Україні ***Грегорі ЕДЖЕЙЧАКОМ.***

— Виходить невесела картина: затверджена стратегія допомоги Світового банку Україні на 2001—2003 роки становить 1,8 мільярда доларів, а не 2,6 мільярда, як планувалося раніше. Крім того, Рада директорів збиралася зменшити й цю суму, якщо реформи в Україні не будуть вдалі...

— Питання не в тому, скільки грошей банк може виділити, а скільки грошей Україна може прийняти. Зі свого боку ми робимо все можливе, щоб реалізувати якнайбільше проектів. Багато з них спрямовані на підтримку бюджету, розв'язання соціальних питань. Але проблема тут одна: як знайти проекти, що гарантують повернення вкладених коштів. Це головна умова, яку банк висуває перед українською стороною. Візьмімо, приміром, проект щодо боротьби з туберкульозом та СНІДом. Усі розуміють, що це дуже важлива проблема в Україні, і Світовий банк готовий виділити великі гроші, якщо буде гарний проект. Але його підготовка триває вже досить довго.

— Чи проводить нині банк нефінансову підтримку українських реформ?

— Роботу Світового банку можна поділити на три частини. Перша — це програма системної позики, яка підтримує реформи в законодавчій та інституційній сферах. Друга — підтримка конкретних інвестицій. Третя частина — це експертиза. До останньої входить обмін досвідом банківської роботи із фахівцями з різних країн світу. І тут упродовж десяти років було реалізовано дуже багато проектів. Наприклад, три роки тому ми створили «Меморандум економічного розвитку країни». Дуже цікавий документ, який показував різні аспекти українських реформ. Також Світовий банк підготував програмний документ з державних закупок. До того ж, крім фінансової складової, кожний проект передбачає ще й спільну роботу наших та українських фахівців. Якщо поглянути на гроші й трансфер нашого ноу-хау, то фінансова підтримка в співробітництві банку та України становить лише 30 відсотків, решта — обмін досвідом.

— Що, на ваш погляд, гальмує розвиток фінансового сектору в Україні?

— Це складне питання, бо фінансовий сектор багатоаспектний. По-перше, важливо зрозуміти, звідки в економіку надходять кошти. Передусім це гроші, які кладе на банківські рахунки населення. Є ще іноземні інвестиції, але їх сьогодні в Україні не так уже й багато. Зрозуміло, що українське суспільство небагате, тому банківських вкладів дуже мало. По-друге, має бути попит на ці гроші, який здійснюють підприємства країни. А між попитом і пропозицією лежить банківська система, завдання якої — залучити гроші, знайти хороші інвестиції. Українські банки лише тепер починають цю роботу. Раніше головним способом заробляти гроші для них був бізнес на державних паперах. Схема досить проста: банки купують державні папери і отримують великий прибуток. Ніякої філософії тут немає, головне — мати «потрібні зв'язки», щоб отримати ці папери.

Україна нині в парадоксальній ситуації. Попит на інвестиції має бути величезний (дехто каже навіть про попит у 100 мільярдів доларів, і це справді може бути правдою!), але гарних бізнес-проектів немає.

— Який вплив на співробітництво між Світовим банком та Україною матиме той факт, що МВФ припинив програму розширеного фінансування?

— Уся робота банку за інвестиційними проектами та експертизами не має жодного стосунку до МВФ. Але припинення програми розширеного фінансування справді вплине на отримання системної позики з підтримки бюджету. Адже найперша умова для його отримання — щоб макроекономічні показники були в порядку. А найпростіший спосіб це перевірити — подивитися, як МВФ співробітничає з країною.

— Ваш термін перебування в Україні закінчується. З якими відчуттями ви від'їжджаєте?

— Знаєте, я більший оптиміст, ніж багато хто з українців. Отож одна справа дивитися на країну як на чужу, а інша — жити в ній. Усі українці генетично песимісти. Мене завжди дивує, коли українці кажуть: «Це й це треба зробити, щоб ми були цивілізованими людьми». Що це означає? Що ви — не цивілізовані люди? Ще років шість тому в уряді одні розмовляли російською, інші — українською; одні мислили по-радянськи, інші — по-державницьки. Тепер зовсім інша політика. Попри те, що багато хто з представників політичної еліти конкурує між собою, всі вони, як кажуть американці, вийшли з одного підручника. Тому я вважаю, що Україна рухається в бік Заходу, а не кудись у Центральну Азію.

— У вашому представництві можна побачити багато робіт українських сучасних художників. Ви — шанувальник українського мистецтва?

— В українському мистецтві найбільше мені подобається модерн і роботи сучасних художників. Дивно, що українці ховають своїх талановитих вихідців. Ви знаєте, де в Україні можна побачити найпрекрасніший приклад українського мистецтва? В американського посла! Це скульптура Архипенка, одного з найзнаменитіших скульпторів XX століття. Це те, що просто необхідно показувати світу. А то виходить так: українці не безгрішні люди, але їхній імідж ще гірший.

Розмову вела Тетяна ПАСОВА.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ ***Київ***

Вимагаємо скасування санкцій та відвернення агресії

На сьогодні заплановано виліт української делегації до Іраку. Вже не вперше зберуться в Бориспільському аеропорту політики і бізнесмени, зацікавлені у співпраці з цією країною. Але якщо ви вважаєте, що вони вже кілька разів літали до Іраку, то дарма. Лише намагалися полетіти...

До складу поважної та численної делегації увійшли знані політики, депутати теперішньої і минулих скликань Верховної Ради України, державні і громадські діячі, представники великих підприємств і фірм, засобів масової інформації. Мета поїздки — розвиток міждержавних і ділових зв'язків. Адже до запровадження ООН економічних санкцій Україна та Ірак мали в річному обігу товарів та інших послуг на 4 мільярди доларів. Тепер — лише на 300 мільйонів.

А відбулося ось що. У призначений день і час делегація зібралася в аеропорту. Та за годину до вильоту за маршрутом Київ—Багдад надійшло повідомлення, що українському літакові заборонено проліт над територією Туреччини. Заздалегідь погоджений повітряний коридор закрили без будь-яких пояснень.

— З точки зору міжнародного права, — заявив на прес-конференції член делегації, голова партії «Соціал-демократичний союз» Сергій Пересунько, — така заборона взагалі не має під собою жодних юридичних підстав: переліт пасажирських літаків до Багдада не підпадає під режим накладених на Ірак санкцій. Тому заборона прямого перельоту літака, який належить українському державному підприємству і мав доставити в Багдад представницьку українську делегацію, є демонстративним недружнім актом, приниженням гідності нашої держави.

Сьогодні делегація знову збереться в Борисполі, сподіваючися все-таки потрапити до Іраку. Її члени вважають, що вищі посадові особи та МЗС України повинні проявити принципову позицію у цій ситуації. Делегація також звернулася до Президента України, Голови ВР та Прем'єр-міністра із закликом приєднатися до вимог світової спільноти про скасування економічних санкцій ООН проти Іраку та стосовно відвернення агресії з боку США, які, на думку делегації, причетні до інциденту із затриманням її вильоту до Багдада.

Анатолій ЛОГВИНЕНКО, письменник, член делегації.

■ ***Вашингтон***

Двоє проти трьох

Незважаючи на пропозицію Іраку прийняти міжнародних іспекторів, Сполучені Штати наполягають на новій резолюції Ради безпеки ООН. Американський президент Джордж Буш заявив, що світ має бути захищений від небезпеки, яку несе Ірак. У своєму виступі Буш жодним словом не згадав про рішення Багдада. Необхідність резолюції ООН щодо Іраку підтвердила і Велика Британія. Три інші постійні члени Ради безпеки — Росія, Китай та Франція — заявили натомість, що вони поки що вважають нове рішення ООН непотрібним. Німецький канцлер Герхард Шрьодер запропонував ООН включити до групи військових інспекторів і німецьких фахівців.

■ ***Делі***

Нові сутички

В окрузі Раджурі індійського штату Джамму і Кашмір сталася велика бойова сутичка групи кашмірських сепаратистів з індійськими військами. Загинули 5 військовослужбовців.

■ ***Сеул—Пхеньян***

Кордон розмінують

Військовослужбовці армій КНДР і Південної Кореї розпочали розмінування демілітаризованої зони на кордоні двох держав. Майже 100 саперів із спеціальною технікою **(на знімку)** прибули на заміновані ділянки з боку Південної Кореї.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Анатолій Кукоба: «Безробітних стало менше на третину»

23 вересня Полтава святкує День міста. Із своєї більш як 1100-ї історії останні одинадцять літ, роки незалежності, наповнені новим змістом. Про це розмова нашого кореспондента ***Григорія Гриня*** *з народним депутатом України від 145-го виборчого округу Полтави* ***Анатолієм КУКОБОЮ.***

— Яким був для розвитку міста період становлення нашої держави, з його проблемами та негараздами, особливо в галузі економіки?

— Дуже складним. Проте одинадцять років, що минули, стали для Полтави періодом оновлення, важливим етапом. Це яскраво видно на прикладі будівельного комплексу та житлового будівництва. Житловий фонд міста зріс на третину. Запроваджувалися сучасні, передові технології, нові концепції містобудування. Полтава забудовується за новим генеральним планом міста. Ми першими в Україні розробили зонінг-план Полтави, тобто правила її забудови з урахуванням особливостей територій. Було чітко визначено історико-архітектурну частину міста та розроблено заходи з її збереження.

Гордістю полтавців стала програма відродження міста як духовного та культурного центру України. Реконструйовано численні пам'ятки архітектури, історії та культури, садово-паркової культури, музеї, міський будинок культури. Збудовано наукову бібліотеку імені Івана Котляревського на вісімсот тисяч томів, бібліотеку для юнацтва, галерею митців. Розвинулася мережа закладів для оздоровчої та спортивно-масової роботи.

Значно оновилася матеріальна база освіти, культури, охорони здоров'я. Середні школи розміщено в нових або реконструйованих приміщеннях. У Полтаві всі школи мають комп'ютери. Успішно реалізується програма «Рік школи. Рік учителя». Питаннями розвитку юних обдарованих опікується Фонд захисту і підтримки талановитих дітей. Академічного чи університетського статусу набули вищі навчальні заклади, їх перелік значно поповнився. Нещодавно почав діяти Полтавський факультет Національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого.

Відкрито більше двадцяти закладів охорони здоров'я. Серед них — три поліклініки для дорослих, унікальне поліклінічне відділення дитячої міської лікарні, дитяча стоматологічна поліклініка, центр мікрохірургії ока, центр клітинної та тканинної трансплантації, амбулаторії й медичні пункти в селищах міста. Замінено парк санітарних машин на станції швидкої допомоги. У співпраці з «Південмашем», Львівським автозаводом та шведською фірмою «Бусмаркет свіден» оновили тролейбусний і автобусний парки.

Значних змін на краще зазнало комунальне господарство міста. Зокрема, реконструйовано всі основні магістралі, збудовано 25 кілометрів нових доріг. Споруджено два сучасні підземні переходи в центрі міста. Стали до ладу 13 кілометрів тролейбусних ліній, шляхопровід у Яківцях, реконструйовано міст через Ворсклу, завершується газифікація міських околиць. Щороку виконуються значні обсяги робіт із благоустрою, ремонту доріг, житлового фонду. Під постійним контролем міської влади — підготовка комунального господарства до осінньо-зимового періоду, будівництво і ремонт об'єктів водо-, тепло-, газо-, енергопостачання.

Запроваджені й здійснюються соціальні програми. Найважливіші з них — «Полтавська родина», «Житло — полтавцям» та «Житло — військовим». Своєчасно і в повному обсязі виплачують пенсії, соціальну допомогу. Є пільги для найменш захищених громадян — ветеранів, інвалідів, чорнобильців, багатодітних сімей. Полтава вийшла на друге місце в Україні за кількістю введеного пільгового житла на душу населення, а кожна четверта квартира, збудована в Україні за програмою «Житло — військовим», — наша, полтавська.

Фото Миколи БЕЗНОСА.

— Сильна соціальна політика можлива лише за умови динамічної роботи виробничого сектору економіки, насамперед, промисловості. Як розвиваються полтавські підприємства?

— Промислові підприємства Полтави забезпечують щорічний приріст обсягів виробництва. А це — основа формування бюджету, заробітна плата полтавців, відтак, і поліпшення їхнього добробуту. Ми постійно тримаємо руку на пульсі промисловості, допомагаємо колективам. Зокрема, приймаємо від підприємств у комунальну власність житло, об'єкти комунального та соціально-побутового призначення. Таким чином, вивільняються обігові кошти, які спрямовуються на розвиток виробництва.

— Які основні проблеми стоять нині перед органами влади, суспільством, державою в цілому?

— Сьогодні найскрутніша ситуація — в економіці. На цьому завжди наголошував і наголошую з першого дня своєї роботи в парламенті. Боротьба з бідністю залишиться гаслом, якщо ми не проведемо податкову реформу, не створимо режим максимального сприяння вітчизняній економіці. Якщо цього не станеться, не допоможуть і соціальні програми. Негайного здійснення вимагає пенсійна реформа. Вона покликана забезпечити гідне життя і нинішнім пенсіонерам, і майбутнім.

Чимало проблем накопичилося і в сфері бюджетної політики. Досить сказати, що їх поки що не розв'язав і Бюджетний кодекс, прийнятий Верховною Радою попереднього скликання. Всупереч Конституції, місцевий бюджет як формувався, так і формується за залишковим принципом, зверху донизу. Найважливішим завданням органів влади всіх рівнів вважаю підвищення життєвого рівня людей, їхнього добробуту. А для цього потрібна нова якість законотворчого процесу, адже люди чекають від нас не кількості прийнятих документів, а реальної зміни якості життя.

— Які, на вашу думку, перепони існують на шляху розвитку міського самоврядування?

— Проблем надзвичайно багато. Насамперед — чітке розмежування повноважень і відповідальності між органами виконавчої влади: органами місцевого самоврядування. Друге — матеріальна і фінансова база місцевого самоврядування, достатня для здійснення цих повноважень. Третє — гласність і прозорість у діяльності рад, їх підзвітність і підконтрольність територіальним громадам.

Ми ще маємо доволі колізій у чинному законодавстві, що вносить багато неузгоджень і дублювань. Це стосується, наприклад, повноважень і місцевих державних адміністрацій щодо бюджету, фінансів, управління майном, використання земель, які повторюються у Законі «Про місцеве самоврядування в Україні». Обласна, районна, міська, сільська, селищна ради за чинним законом мають однаковий статус, хоча раніше в законі був поділ на базовий та регіональний рівні місцевого самоврядування.

Треба домогтися, щоб усі ці неузгодженості були враховані і під час обговорення концепції адміністративно-територіальної реформи, і в новій редакції Закону «Про місцеве самоврядування в Україні».

Незважаючи на прийняття Бюджетного кодексу, не зникли й проблеми міжбюджетних відносин. Окремі його складові вимагають змін, конкретизації, методологічного забезпечення. Необхідно на законодавчому рівні розширити фінансові можливості місцевих бюджетів для повнішого забезпечення видатків місцевого самоврядування. Відчутним гальмом для розвитку та самостійності місцевих бюджетів є і чинна податкова система.

— Що треба зробити, аби усунути ці негативні чинники?

— Перші кроки в цьому напрямі зроблено. Вже під час першої сесії Верховної Ради нового скликання я вніс низку конкретних пропозицій. Зокрема, поставив вимогу, щоб при розгляді проекту Основних напрямів бюджетної політики та проекту Державного бюджету на 2003 рік у центрі цих документів були обсяги і цільові призначення державних субвенцій. Адже саме вони на сьогодні є гарантом фінансового забезпечення конституційних норм, прав і пільг, встановлених державою її громадянам. Наступного року планується розширити перелік видатків за рахунок державних субвенцій і переведення їх у розряд адресних допомог громадянам.

У зв'язку з цим особливої ваги набуває визначення переліку всіх без винятку гарантованих державою пільг, у тому числі й за професійною ознакою, в сумі відповідних цільових державних субвенцій. Я вніс до парламенту законодавчу пропозицію щодо забезпечення декретованих категорій хворих безплатними ліками за рахунок державних субвенцій у повному обсязі реальних потреб на їх придбання.

Для повнішого забезпечення соціальної сфери коштами запропонував наступного року збільшити частку місцевих бюджетів у консолідованому Державному бюджеті до п'ятдесяти відсотків із відповідним збільшенням нормативів бюджетної забезпеченості.

Враховуючи досвід минулих років, запропонував заборонити після затвердження бюджету вводити в дію нові нормативно-правові акти, які призводять до зменшення доходів бюджету або збільшення не підкріплених коштами видатків. Як відомо, порушення цього принципу спричиняє розбалансованість бюджету, погіршує соціально-економічну ситуацію, призводить до заборгованості за бюджетними зобов'язаннями, в тому числі й із заробітної плати.

Негативно позначаються на організації виконання бюджету обмеження щодо перегляду місцевих бюджетів і необхідних для цього розмірів перевиконання доходної частини. З урахуванням практичного стану виконання місцевих бюджетів у поточному році запропоновано на наступний рік зменшити допустимий термін перегляду бюджетів до шести місяців, а відсоток перевиконання надходжень — з п'ятнадцяти до п'яти. Врахування цих пропозицій у відповідних законах і нормативних актах дасть можливість органам місцевого самоврядування проводити ефективнішу, гнучкішу й цілеспрямованішу соціальну політику.

— Анатолію Тихоновичу, ви особисто задоволені підсумками п'яти місяців, які минули після виборів?

— Важко дати однозначну відповідь, адже це ще малий термін для якихось узагальнень. Але головне для себе я можу визначити твердо. Як і обіцяв полтавцям, місто напризволяще не залишив. Завдяки наданим мені громадою та чинним законодавством повноваженням і правам, беру постійну участь у роботі органів місцевого самоврядування, в зібраннях міського активу, засіданнях міськвиконкому, апаратних нарадах тощо. Як і раніше, часто буваю на новобудовах, підприємствах, у трудових колективах. Це допомагає мені твердо тримати руку на пульсі життя міста, вирішувати завдання його соціально-економічного розвитку, реалізовувати започатковані плани і програми, накази виборців.

— Як ви оцінюєте стан справ у Полтаві за першу половину року?

— У цілому я назвав би ці результати обнадійливими. Підсумки свідчать про помітне просування в здійсненні наших прогнозних цілей. У соціальному аспекті слід відзначити скорочення заборгованості із заробітної плати в більшості галузей економіки і відсутність її в бюджетній сфері. Помітно стабілізувалася ситуація на ринку праці. Порівняно з першим півріччям минулого року чисельність безробітних зменшилася на 32 відсотки. В середньому по місту щомісячно реєструвалося понад тисячу вільних робочих місць. Більшість промислових підприємств, точніше 62 відсотки, працюють прибутково. Особливо обнадійливим є стан справ у виробництві товарів народного вжитку, адже із зростанням товарообігу (на 19 відсотків) рівень виробництва товарів народного споживання є показником підвищення купівельної спроможності населення. Обсяги виробництва цих товарів збільшилися на 42 відсотки, динамічно працював будівельний комплекс.

Однак викликає занепокоєння стан справ на підприємствах видобувної промисловості, яка є одноосібним лідером і за обсягами виробництва, і за відрахуванням коштів у бюджети всіх рівнів. Це єдина галузь, що планує зниження обсягів виробництва. Якщо торік частка підприємства «Полтавагазвидобування» в загальних обсягах виробництва становила 60 відсотків, то нині вона знизилася до 44. У поточному році підприємство планує знизити обсяги виробництва на 182 мільйони гривень. Для порівняння — це майже третина вартості продукції, виробленої полтавцями в першому півріччі. Така ситуація — наслідок загального стану справ у галузі в державі.

— Чи скоро ми відчуємо на собі позитивні зміни?

— Свято — це добра нагода озирнутися назад, підбити підсумки, щоб ще активніше рухатись уперед. Полтава розвивається динамічно, живе повнокровним, багатогранним життям. Все це разом узяте переконливо засвідчує: ми не стоїмо на місці, а динамічно рухаємося вперед завдяки спільним зусиллям полтавської громади. І наш внесок у відродження України стає щороку дедалі вагомішим.

Чи можна вірити державній сертифікації автомобілів?

ПРОБЛЕМА

Минуло майже десять років після прийняття Кабінетом Міністрів України двох декретів з питань стандартизації і сертифікації (1993 р.). У них затверджено норми, яким мають відповідати певні види продукції, а також порядок їх сертифікації, тобто перевірки та випробування на якість і безпеку для життя, здоров'я, майна людей та навколишнього природного середовища. Такі захисти потрібні для захисту національного споживача від неякісної, небезпечної і технічно застарілої продукції. Названими декретами та іншими нормативними актами було категорично заборонено ввезення в Україну і реалізацію несертифікованої продукції.

У більшості країн, крім сертифікації, виробник чи продавець зобов'язані застрахувати в національній страховій компанії ризики покупців від можливої неякісної або небезпечної продукції. Продавець може зникнути, стати банкрутом тощо — у будь-якому разі споживач отримає відшкодування через страхову компанію. Так держава вирішує одне з найважливіших своїх завдань із захисту громадян у сфері споживання.

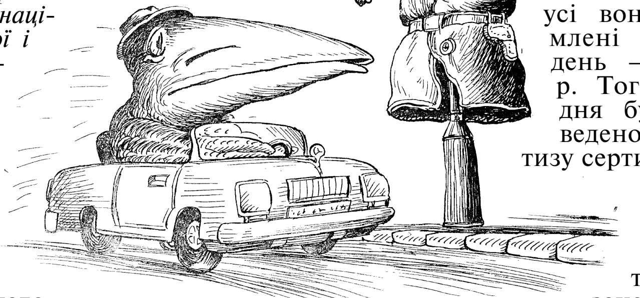
У нас такій практиці можна тільки позаздрити. Приклад знайти аж ніяк не складно. Зареєстроване в Києві ТОВ «DAEWOO Motor Co Ltd» («DAEWOO») за контрактом від 21.05.1997 р. з польським заводом «DAEWOO Motor Polska Ltd» завезло в Україну першу партію несертифікованих автомобілів «DAEWOO Lublin II» (300 одиниць). Можливо, була впевненість чи досвід, що сертифікація в Києві багато часу не забере... Проте, з невідомих причин, процедура затяглася. Тим часом максимальний дев'ятимісячний термін зберігання автомобілів під митним контролем закінчувався, і вони підлягали частковій розукомплектації. Рятівний сертифікат, а отже, і право на митне оформлення та продаж автомобілів «Люблін II», органом сертифікації — ДержавтотрансНДІпроектом — було видано 1.04.1998 р.

Через кілька місяців один із цих «Люблін II» купила Вікторія Степанова. В документах продавець послався лише на коди. Ніде не вказавши цифрами рік виготовлення автомобіля, він продав його як новий з великою націнкою. Але під час реєстрації в ДАІ щойно сертифікований автомобіль не витримав діагностичної перевірки: самовільне ввімкнення, невідрегульований кут світла фар, несправність звукового сигналу. Для ремонту жінці видали сервісну книжку — з'ясувалося, автомобіль передпродажну підготовку не проходив, а її проведення внутрішньою документацією «DAEWOO», попри наше законодавство, взагалі не передбачено. Але в покупців ще жевріла надія — може, все налагодиться, треба просто щось відрегулювати. Відрегулювали — тут-таки перестав заводитися двигун, закипів акумулятор... Неприємності почалися одна за одною.

Керівник «DAEWOO» — громадянин Кореї, котрий особисто підписав контракт купівлі-продажу автомобіля, на порушення Закону України «Про звернення громадян», на жоден із листів В. Степанової впродовж чотирьох років особисто не відповів.

У суді за позовом Степанової представникам «DAEWOO» було проблематично узгодити дату проведення чергового засідання. За їх зізнанням, спорів у фірми нині близько 700. І в більшості випадків «DAEWOO» процеси виграє. Одна з причин — посилання на сертифікат відповідності автомобілів «Люблін II» державним стандартам України.

Тим часом нормативні акти вимагають указувати в сертифікаті номери державних стандартів, технічних умов, яким відповідає автомобіль. В Україні дуже мало фахівців, котрі можуть «прочитати» позначки та коди сертифікатів. Зазвичай спрацьовує віра до документа, виданого державою. Так було б і з «Люблінами II», якби бланк сертифіката був заповнений без порушень. По-перше, сертифікату було надано зворотну силу навіть на 1997 р. Звідки взялася впевненість, що під час обстеження виробництва виготовлювач пред'явить документи, які свідчать, яким було виробництва півтора року тому? Наступні події підтвердили безпрецедентне для міжнародної практики порушення прав національних споживачів: наповнивши ринок України автомобілями без належних споживчих властивостей, завод «DAEWOO Motor Polska Ltd» було закрито. Наші споживачі залишилися без запчастин і можливості якось продовжити «життя» автомобілів.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

По-друге, в сертифікаті відповідності на автомобілі «Люблін II» посилання не на стандарти, а на додаток № 2. Він містить перелік нормативних документів, що діють в Україні, на вимоги яких підтверджується відповідність продукції. Якої саме, при цьому не уточнюється. Слід також зазначити, що серійно «Люблін II» почали виробляти в 1997 році. Так, з цього додатку випливає, що будь-який механізм (трактор, танк тощо) в Україні 1997 року випробовувався лише на внутрішній шум, а перевірка гальм, установлення засобів освітлення та світлової сигналізації, безпеки скла, забруднювальних викидів, димності та зовнішнього шуму, відбувалися в різних країнах далекого зарубіжжя і в різні періоди, починаючи з 1984 року і включаючи I півріччя 1997 року.

У міжнародній практиці безпеки автомобіля визначають не менш як 30—35 (у деяких державах — 70) властивостями. До речі, зниження сертифікаційних вимог — ніщо інше, як поступка постачальникові за рахунок споживача. В Україні закон (ст. 462 Цивільного кодексу) визнає автомобіль джерелом підвищеної небезпеки, а на його власника покладає матеріальну відповідальність за завдану шкоду навіть за відсутності вини. Отже, зниження сертифікаційних вимог неприпустиме.

Проте одна справа застосовувати до об'єкта сертифікації застарілі норми і зовсім інша — відкрито нехтувати Основний Закон держави. Відповіді не довелося довго шукати — Держстандарт України видав два накази — № 44 від 6.02.95 р. і № 499 від 27.11.96 р., якими встановив відповідно параметри сертифікації автомобілів. Ці накази істотно звузили права споживачів, закріплені Конституцією України. Із сертифікації «випали» силова та електросистеми, кузов, підвіска, зчеплення, антикорозійний захист та багато інших характеристик автомобіля.

У нашому випадку викликає сумнів і порядок оформлення сертифікаційних документів — усі вони оформлені в один день — 1.04.98 р. Того самого дня було проведено експертизу сертифікації в Держстандарті, попри те, що за законом на має тривати до 40 днів. Мабуть, загроза утилізації автомобілів підганяла...

Якщо спробувати дослідити тенденції в автомобільній сертифікаційній сфері з 1995 року, то в них чітко простежується виведення якості автомобілів (та іншої продукції) за рамки сертифікації, а також зняття з Держстандарту та його органів відповідальності за якість.

У Законі України від 15.11.2001 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів стосовно державної підтримки автомобілебудівної промисловості України» пролобійовано сертифікацію іномарок, що були в експлуатації. Проте «штамповка» сертифікатів нічого не дає споживачеві, водієві, пішоходові, а лише забирає час, гроші, здоров'я, компрометує державу.

Сьогодні діє Організаційний комітет із створення Об'єднання потерпілих споживачів продукції марки «DAEWOO».

Його члени бачать шляхи виходу із ситуації. Передусім потрібно позбутися відомчої замкненості та нормативної саморегуляції процесу стандартизації, монополізму у сфері, яка зачіпає конституційні права громадян України. Сертифікація автомобілів має бути реальна. Для цього потрібна широка мережа дослідних лабораторій різних форм власності. Також треба терміново скасувати держреєстрацію сертифіката відповідності від 1.04.98 р. на автомобілі «Люблін II» та розділ 24 наказу Держстандарту України № 499-1995 р. Крім того, слід внести зміни до законів України «Про стандартизацію» та «Про підтвердження відповідності».

Проекти документів Організаційний комітет уже підготував.

Василь ПЕРЕЦЬ,
позивач у справі до Держстандарту і представник позивачки Вікторії Степанової у справі до «DAEWOO Motor Ko».

КОМЕНТАР ОГЛЯДАЧА

Крен і аванси генеральних

(Початок на 4-й стор.).

І це справді сенсаційно — нові керівники Генпрокуратури заявляють про долучення до справи свідчень майора Мельниченка. У відповідь на скептичні заяви самого екс-майора стосовно перспективи швидше політичної, а не правової оцінки його доказів, Генпрокуратура не менш сенсаційно пристає на умову допиту М. Мельниченка поза межами України і днями звертається до міністерства юстиції США з відповідним проханням. Можна уявити, який поштовх отримає політична версія, коли свідчення екс-майора виявляться вагомими і переконливими. На прес-конференції генеральний секретар «Репортерів без кордонів» Робер Менар підтвердив, що справді під час зустрічі з Святославом Піскуном йшлося про розслідування прокуратурою політичної версії вбивства Георгія.

Не можна не помітити, що з приходом **С. ПІСКУНА** прокурорська влада демонстративно намагається змінити тон розмов і з депутатським корпусом, і з іншими громадянами (принаймні з тими, хто домагається свого). Пригадаймо, як півтора року тому Баганець в офіційній відповіді відмовляв Мирославі і Лесі Гонгадзе визнати їх потерпілими у справі, а тим паче видати довідку про смерть чоловіка чи сина. Більше того, цинічно пропонував поховати труп невстановленої особи і дати розписку, що вони не матимуть претензій, коли виявлять Георгія живим. А нині, як «бальзам на рану» — Генпрокурор навіть сам робить спроби добитися до греко-католицького кардинала Гузара з турботою про поховання журналіста за християнськими традиціями.

Звідси ж — з правил хорошого тону та демонстрації дотримання законності — і миттєве допущення до справи француза Робера Менара — представника Мирослави і **Лесі ГОНГАДЗЕ** (уже «казочок» про правові перешкоди через чуже громадянство пана Менара нам не розповідають). А оцініть реакцію прокурорського відомства на «пробний камінь» голови Тимчасової депутатської слідчої комісії Г. Омельченка, який привселюдно сказав, що в США брав свідчення в екс-майора Мельниченка за згодою (домовленістю) із заступником Генпрокурора! Незважаючи на певне спростування самого В. Шокіна про таку угоду (зробимо скидку на «обов'язок посади»), реакцію слід вважати суперпозитивною — головне, що отримані депутатом в США свідчення і заяви українських громадян долучено до справи.

Зрозуміло, що всі ці, перепрошую, аванси довіри до дещо оновленого прокурорського відомства, додають віри і оптимізму українському суспільству, якщо слідство у справі Гонгадзе доможеться правдивих відповідей на не менш важливе: «хто і за що».

Нині дуже показовою буде реакція Генпрокуратури на пропозицію пана Менара надати юридичної сили в Україні результатам «французької експертизи», проведеної «у відповідності з питаннями, які поставить Леся Гонгадзе». Самої експертизи ще не було — є, як сказав пан Менар, домовленість з українською Генпрокуратурою про її проведення. На прес-конференції не раз наголошувалося: багато що може прояснити саме експерт міжнародної правозахисної організації «Репортери без кордонів», який 2—6 жовтня у Києві ознайомиться з попередніми експертизами «таращанського тіла» та проведе ще одну експертизу, на якій і наполягає мати журналіста. Зокрема, він має сказати, чи були проведені на належному рівні попередні експертизи «таращанського тіла». «Це наш експерт», якого залучає організація за власні кошти. «Я маю повну довіру до цього експерта», — сказав пан Менар, додавши: «Ми матимемо всі гарантії серйозності роботи, яку він проведе».

Якщо обидва генеральні (прокурор і секретар) справді порозумілися, то на нас найближчим часом можуть очікувати важливі новини про затягнуту в часі справу Гонгадзе. Принаймні на це не раз і багатозначно натякав на прес-конференції один з генеральних.

Анатолій БЕНЬ.

Колектив газети висловлює співчуття редактору-завідувачу відділу рекламної інформації Власову Олександру Васильовичу з приводу тяжкої втрати — смерті його батька

Василя Микитовича.

Полонинське причандалля

ПОБАЧЕНЕ В ДОРОЗІ

Знаєте, що мене найбільше приваблює на полонинських святах, які щорічно відбуваються в столиці буковинських гуцулів Путилі? Ні, не місцеві напрочуд витривалої гірської породи коні, закосичені різнокольоровими китицями. Хоча я їх, невтомних карпатських трударів, обожнюю й глибоко шаную. І не розмаїтий одяг на учасниках цього фольклорного, принесеного з давніх-давен свята, — сардаки, кептарі, ногавиці, вишиті сорочки. Хоча й до них я небайдужий. Проте всі мої симпатії — до полонинського причандалля: бербеничок, коновок, цебриків, кружків для кулеші, рахвочок, кухликів, без яких гуцулові важко було б облаштувати власний побут далеко від рідної домівки. На цих речах наклало свій відбиток суворе полонинське життя. А його головна вимога така: кожна річ повинна вірно й надійно служити горянинові, завжди бути напохваті.

Скляний і пластиковий посуд у літувальників не прижився через свою непрактичність. Скло, тим паче пластмаса, не можуть зрівнятися з деревом, переконані гуцули. Від дерев'яного посуду значною мірою залежить смак бринзи. І жентиці, й гуслянки. Дерево довго зберігає аромат молока, сметани, сиру, будзу, не додаючи цим продуктам стороннього присмаку. Ось чому, перебуваючи на полонинах, гуцули віддають перевагу дерев'яному посуду. Горяни віками вдосконалювали його і довели, як кажуть, до повної гармонії.

Взяти, приміром, бербеничку. Спершу цей посуд призначався для зберігання й транспортування бринзи. Гуцульські майстри надали бербениці округлої форми. І знаєте, чому? Щоб зручно було кріпити її біля тарниці (старовинна назва сідла) й легко перевозити бринзу з полонини додому. Кінь, обвішаний з обидвох боків бербеницями, без труднощів долає круті гірські плаї, бо утримує рівновагу. Перед тим, як вирушити в дорогу, горяни зверху заглушують посуд денцем. Бринза в ньому надійно зберігатиметься. Навіть під час випадкового падіння бербеничка не розлетиться на друзки, тому що для міцності обперезана липовими обручиками.

Пізніше в цьому посуді полонинники почали зберігати афини (так гуцули називають чорницю). Ця соковита й напрочуд цілюща ягода теж чудово почувається в череві дерев'яної бочечки. Подекуди в бербеницях тримають засолене сало. Широкий вибір усілякого побутового причандалля мали спузарі. Так на полонинах називають людей, яким ватаги довіряють стежити за вогнищем.

Не дай Боже, щоб хтось із них через неуважність не впильнував за ватрою. Такого спузаря гнали з полонини в три шиї. До того ж це вважали поганою прикметою: погас вогонь — чекай біди. Найголовніше із спузаревого причандалля — кулешарня, пристрій для варіння мамалиги. Це чудовий витвір гуцульської народної інженерної думки. На держаку кулешарні зроблено кілька отворів, що дає можливість піднімати чи опускати казана над ватрою на потрібну відстань.

Гуцулів можна сміливо заносити до Книги рекордів Гіннесса. За розмір мамалиги, яку вони варять і в свята, і в будні. На лісосіках, де працює багато лісорубів, доводиться варити кулешу одразу на двадцять—тридцять кілограмів. Уявляєте, яким кухарським хистом треба володіти спузареві, щоб приготувати таку гігантську страву? І як спритно треба перемішувати киплячу кукурудзяну масу кулішірем (витесаним із смереки спеціальним заокругленим держаком), аби вона не пригоріла.

Але полонинські спузарі ніколи цього не допускають. Мамалигу вони завжди варять так, що пальчики оближеш. А якщо те диво та ще й заправити шкварками, грибною підливою і бринзою, то вийде унікальний і неперевершений кулінарний шедевр.

Щоб описати весь арсенал полонинського причандалля, треба використати чималий стос паперу. Знавці гуцульського побуту це вже давно зробили. Свій внесок у цю справу зробив у позаминулому столітті чернівецький історик Раймунд Кайндль, глибоко закоханий у стихію гуцульського життя. Багато старовинного карпатського посуду має у своїй колекції знаменитий буковинський краєзнавець, заслужений майстер народної творчості Іван Назарович Снігур.

Гуцульське причандалля, що прийшло до нас із глибини віків, промовисто засвідчує, якого воно роду-племені. У нього, поза всяким сумнівом, типові слов'янські риси. Цей чудовий пласт предківської культури, на жаль, ще мало вивчений.

Йдучи на косовицю, мій тато брав на ремінь дерев'яну кушку, в яку клав брусок для мантачення коси. Ця річ теж належить до полонинського причандалля. Тепер такі кушки — велика рідкість. Їх штампують з металу. Але мені ближча до серця ота смерекова, видовбана долотом вправною гуцульською рукою.

У знаменитій кінострічці «Білий птах з чорною ознакою» є такий епізод. Брати Дзвонарі косять на батьківській полонині вересневу отаву. У кожного з них за чересом —кушка. Дерев'яна, справжня. Під впливом цих кадрів поетеса Ліна Костенко написала чудового вірша «Незнятий кадр незіграної ролі», присвятивши його Івану Миколайчуку:

Його в обличчя знали вже мільйони.
Екран приносить славу світову.
Чекали зйомки зали, павільйони, — чекало все!
Іван косив траву.

Цьому фільму пощастило. Правдиво відтворити епізоди з гуцульського життя компетентно допомагав Юрієві Ільєнку Іван Миколайчук. Його в цьому підтримував і етнографічний консультант стрічки чернівчанин Іван Назарович Снігур. Ось чому в «Білому птасі з чорною ознакою» полонинське причандалля справдешнє, а не сурогатне.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

Різновиди полонинського причандалля сфотографував серед гуцулів Путильщини автор.

«Забрала міліція, й додому не повернувся»

ЗА ЛИСТОМ ЧИТАЧА

(Початок на 1-й стор.).

У Зарічному за розповідями очевидців намагаюся відтворити події, про які йдеться у листі Устини Григорівни Новак.

— У березні в Кухотській Волі вбили одиноку літню жінку. Вона в роки війни була остарбайтером і одержала за це компенсацію. Схоже, злочинці спокусилися на гроші, — розповідає начальник Зарічненського райвідділу УМВСУ в Рівненській області підполковник міліції Михайло Бігун. — У зв'язку з цим ми відпрацьовували версії з окремими мешканцями села. Постала необхідність узяти показання в Івана Новака, за яким на хутір, де він мешкає з матір'ю, виїхали наші співробітники.

— Ми приїхали по Новака, щоб перевірити його причетність до скоєння вбивства. Але він не хотів їхати до сільради і чинив опір, — розповідає дільничний старший лейтенант міліції Василь Краснюк.

Рішенням Зарічненського районного суду за злісну непокору працівникам міліції під час виконання ними службових обов'язків (це, як зазначено в документі, виявилось у тому, що чоловік хапав міліціонерів за форменний одяг) до Івана Новака на чотири доби — з 18 по 22 березня — було застосовано адмінарешт. Але оскільки його затримали ще 16 березня, то ці два дні було враховано в термін відбування покарання.

— Термін утримання Івана Новака в ізоляторі тимчасового утримання минув о 13 годині 20 березня. Саме о цій порі він був звільнений з-під варти, отримав свій годинник і запальничку, а вже о 13 годині 10 хвилин вийшов із райвідділу. Ми навіть показали йому, де автостанція, — каже помічник начальника — оперативний черговий майор міліції Іван Воронко.

Факт звільнення з-під варти Івана Новака задокументовано у райвідділі, хоча впадає в око надто велика схожість підписів оперативного чергового та звільненого з-під варти Івана Новака. Тим часом підписи Новака у картці з паспортного столу та під документом про звільнення з-під варти дуже різняться...

Поки що єдиною втіхою для матері може бути свідчення приватного таксиста, мешканця Зарічного Валерія Полюховича:

— Вечоріло. Я стояв на автовокзалі. До мене підійшов чоловік у замшевій куртці і кирзових чоботях. Каже: «Мені потрібно заїхати в Кухотську Волю. Я дам за це сто гривень». А потім уточнив, що зі мною розрахується його мати, коли вони прийдуть на місце. Чоловік був чимось наляканий, казав, що за ним стежать. Не приховував, що його відпустили з міліції і що він хоче дістатися додому, але автобуса нема. Я не повіз чоловіка, бо сумнівався, що розрахується за послугу. З нами, приватними таксистами, таке часто трапляється. Запропонував переночувати в мене, а вранці діставатися села, але він відмовився. Постояв трохи, а потім кудись пішов. Може, я й завіз би його, якби він нормально говорив. А то спочатку пропонував гроші, потім — поросят, корову... Я про цей випадок згадав тоді, коли якось зайшов до друзів, які працюють у міліції, і побачив там жінку, яка плакала. Це була мати того чоловіка. Так мені пояснив Іван Воронко. Тоді вже пішла чутка про те, що до мене підходив такий чоловік. Я й розповів, що бачив і знав. Якби тоді міг передбачити, що чоловіка розшукуватимуть, я б його безплатно завіз у Кухотську Волю...

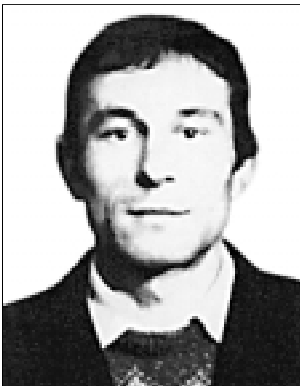
Далі сліди Івана Новака губляться. Хоча оперуповноважений Руслан Брень і намагався переконати, що, мовляв, окремі мешканці Кухотської Волі нібито бачили Івана. Але міліціонер не зміг назвати конкретного прізвища людини, яка могла б це підтвердити. Не розділив його оптимізму і сільський голова Кухотської Волі Петро Брень:

— У селі знають про біду Устини Григорівни Новак, їй співчувають, і якби побачили її сина Івана чи знали про його місцеперебування, обов'язково повідомили б жінці або у сільраду. Бо це справді біда: не знати, де твій син і чи живий він. Досі таких повідомлень мені не надходило, хоч я й весь час серед людей.

Сільський голова відгукувався про Устину Григорівну та її сина Івана як про людей працьовитих. Щоправда, бувало, що Іван часом вип'є чарку-другу, але міру знав, тому не можна назвати його п'яницею. Якби таким був, то навряд чи вони з матір'ю змогли б утримувати стільки живності на своєму хутірському обійсті. Інакше не вижили б на більш ніж скромну пенсію Устини Григорівни.

Можна зрозуміти переживання матері. Можна лише поспівчувати цій жінці, яка ось уже півроку безрезультатно оббиває пороги всіляких інстанцій з надією, що її почують і допоможуть розшукати сина.

— Була вона і в мене на прийомі, — розповідає прокурор Зарічненського району, радник юстиції

Юрій Онисковець. — Я витребував матеріали у міліції, щоб перевірити, яке вона прийняла рішення стосовно безвісти зниклого Івана Новака. Ознайомившись з ними, дійшов висновку, що дуже поверхово було проведено перевірку, після чого я скасував постанови про відмову в порушенні кримінальних справ, направив матеріали для додаткової повної перевірки з розшуку І. Новака. Порушив дисциплінарне провадження стосовно оперуповноваженого відділу карного розшуку Зарічненського РВ УМВСУ капітана міліції Олега Бабейчика, який припустився чималих порушень кримінально-процесуального характеру. Одне слово, міліцією не було вжито всіх заходів з розшуку Івана Новака.

До слова, лист У. Новак висвітлив ще одну проблему — кадрову. Адже у це віддалене, зачеплене чорнобильським крилом поліське містечко не хочуть їхати спеціалісти. Тож начальнику Зарічненського райвідділу Михайлу Бігуну працювати нелегко: із 35 офіцерів лише 7 з вищою юридичною освітою, а коли приймав райвідділ, таких було лише два — він та його заступник. Кадрова проблема породила іншу — якість роботи. І без підтримки керівництва УМВСУ по Зарічному кадрової проблеми не вирішити.

На жаль, поки що Устину Григорівну Новак немає чим утішити. Від зарічненських міліціонерів чула припущення, що, може, Іван переховується, як це свого часу робили його брати. Але тих підозрювали у скоєнні крадіжок, тоді як Іван не має проблем кримінального характеру, а відтак і сенсу переховуватися, хоча й від людей чула, що він не дуже ладив з матір'ю і міг податися на заробітки. Цю версію, як сказав М. Бігун, нині міліція відпрацьовує.

Перевіряється ймовірність того, що Іван Новак міг податися в інші місця, до рідні. Але ж чоловік, як сказав помічник начальника — оперативний черговий майор міліції Іван Воронко, не мав при собі грошей — під час звільнення з-під варти йому повернули запальничку та наручного годинника. Що Іван був без копійки, підтверджує і приватний таксист Валерій Полюхович. То як він міг виїхати із Зарічного? Хіба що вузькоколійкою до Рафалівки Володимирецького району, попутками або пішки. В автобусах та маршрутних таксі навряд чи повезуть пасажира без білета. А з віддаленим райцентром Зарічне іншого пасажирського сполучення немає.

Одне слово, авторка листа Устина Григорівна Новак має сенс в тому, що в історії зникнення її 33-річного сина Івана Новака таки більше запитань, аніж відповідей. Допоки не буде розшукано її сина, всі версії мають право на існування, навіть найбільш образливі для міліціонерів. Спростувати їх, відвести від себе будь-які (іноді занадто емоційні) підозри невтішної матері зарічненська міліція зможе, знайшовши Івана Новака або дізнавшись, що сталося з ним після того, як він переступив поріг райвідділу 20 березня 2002 року. З цим погоджується і начальник Управління МВСУ в Рівненській області полковник міліції Михайло Цимбалюк (він лише кілька місяців обіймає цю посаду), який виявив велику зацікавленість, щоб його підлеглі активізували розшук Івана Новака.

Уже після того, як я побувала в Зарічному, місцеві міліціонери у районній газеті помістили фото та оголошення про розшук Івана Новака, побували в його сестри на Волині, куди міг би податися чоловік. Щоправда, знайшовся ще один мешканець Зарічного Володимир Надієвець, який бачив 20 березня ц. р. Івана Новака на автостанції.

— Було це близько 18 години 30 хвилин. Я саме чекав прибуття автобуса «Пінськ–Рівне», — написав він у поясненні в міліції 11 вересня. — До мене підійшов Іван Новак. Я його знаю уже десять років: колись проводив меліоративні роботи на полях біля будинку Новаків у Кухотській Волі, ми навіть залишали на ніч техніку в них. Іван мене впізнав, а коли дізнався, що я їду в Сарни, почав просити, щоб узяв його із собою і сказав, що йому все одно, куди їхати, аби лишень скоріш виїхати із Зарічного. Я відповів, що їду у справах і не можу його взяти з собою, порадив звернутися до таксиста. Він казав, що готовий віддати вдома порося, щоб тільки хтось його відвіз додому. В цей час підійшов мій автобус. З того часу я Новака більше не бачив...

Хочеться звернутися до наших читачів з проханням: вдивіться у це обличчя, може, хтось бачив цього чоловіка — повідомте в редакцію або Устині Григорівні Новак. Якщо ж ти, Іване, живий, дай вісточку матері — не край їй серце.

Олександра ЮРКОВА.
Рівне—Зарічне—Рівне.

■ ■ ■

На жаль, поки що Устину Григорівну Новак немає чим утішити.

■

ДАТА

Серцевиною його помислів була Україна

Іван Світличний. Український поет, критик, з покоління шестидесятників, інкримінована антирадянська діяльність, звільнений з роботи, позбавлений змоги друкуватися. У 1972 році засуджений на сім років таборів суворого режиму та п'ять років заслання.

Іван Світличний повернувся до Києва важко хворий і невдовзі, в 1993 році, помер. Нинішньому поколінню, яке виросло за часів незалежності України, непросто зрозуміти, що це за люди, «шестидесятники», як вони жили, до чого прагнули, за що боролися?

Розповім про один випадок.

Група київської молоді поїхала в Житомир до Євгена Кунцевича відзначити іменини поета-інваліда.

Іменини святкували, як усякі іменини. Але недремне око держбезпеки не могло залишити без уваги збір людей, серед яких були і ті, що викликали їхню особливу зацікавленість. Не довіряючи цілком інформатору, що був посланий на іменини, служба виготовила альбом із вмонтованим передавачем. «Подарунок» вручили Кунцевичу. Альбом відразу ж опинився в руках гостей. Обдивляючись його зусібіч, Іван відзначив майстерність виконання, а В'ячеслав Чорновіл надмірну товщину палітурок. Тоді хтось запропонував розібрати палітурки.

Розібрали. Знайшли передавач. А через деякий час на вечірку завітав полковник КДБ і зажадав повернути альбом. Й до сьогодні мені чуються Іванові слова: «Ти бачиш, Романе, які люди піклуються про нас. Полковники. Стежать за нами, оберігають нас, нещасних аспірантів. Можеш спати спокійно»...

У Світличного серцевиною помислів та устремлінь була Україна. Заради неї він жив, творив, мислив, боровся, терпів тортури, заради неї він і помер.

Хто приходив до Івана, той знає, що він усім пропонував послухати голос Василя Симоненка. З магнітофонної стрічки лунали тепер знані всіма вірші «Задивляюсь у твої зіниці», «Дядька затримали, а чи спіймали» («Злодій»), «Пророцтво 17-го року», «Де зараз ви, кати мого народу», «Лебеді материнства» тощо. Вони тоді ще не були надруковані.

Іван, не рахуючись з часом, на друкарській машинці передруковував твори Василя і роздавав.

Дав і мені. У мене неопублікована поезія Василя Симоненка зберігалася довго, десь два десятиліття. Та коли посилилась увага й до мене з боку «служб», вірші зникли. Ніхто їх не брав, ніхто не виносив з хати, а їх нема. Випарувались.

Та не пропали, бо Іван їх дав не тільки мені.

У цьому сутність дій, вчинків та життя Івана. Сам він виражав цю сутність словами Симоненка:

Україно! Ти — моя молитва,
Ти — моя розпука вікова.
Громотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.

Роман ІВАНЧЕНКО, професор.

ФОТОФАКТ

На загальновійськових полігонах Південного оперативного командування сухопутних військ ЗС України «Широкий лан» (Миколаївська область) і «Чабанка» (Одеська область) проходить практична фаза командно-штабних навчань «Форпост-2002». Українські військовики відпрацьовують прийоми ведення бойових дій під час забезпечення висадки морського десанту.

На знімку: Міністр оборони України генерал армії Володимр Шкідченко дякує морським піхотинцям за службу.

Фото Олександра СЕРОГО (УНІАН).

Граніт науки по–американськи

Протягом минулого року я, як то кажуть, гризла граніт науки в одній із шкіл у штаті Джорджія — на півдні США. Прилетіла 10 серпня, та з'ясувалося, що навчальний рік там уже розпочався. Немає у них свята, схожого на наш День знань. Навчальний рік у кожному із штатів, навіть в окремих школах, починається в різний час. Та не тільки в цьому відмінність американської шкільної освіти від нашої. І хоча судити по одній школі про всю систему освіти Сполучених Штатів не можна, бо і в організації навчання скрізь свої особливості, цікаво знати, як воно там...

Про «першачків», комірці та «час за час»

Життя юних американців можна умовно поділити на чотири етапи: дитсадок — з п'ятишести років, «молодша» школа для учнів із 1-го по 5-й чи 6-й класи, «середня» школа, де навчаються з 5-го чи 6-го по 8-й чи 9-й класи, та «вища» — для учнів з 9—10-го по 12-й класи. Кожна зі шкіл — в окремій будівлі, тому «першачки» не змішуються зі старшокласниками.

До того ж різна й форма, саме ставлення до неї. Одягнені учні у найстрогіші спіднички-піджачки-галстучки із обов'язковими білими гольфами, а буває, дозволяють ходити в чому завгодно, аби тільки уроків не зривали. У Рінголдській вищій школі ми мусили дотримуватися так званого «кодексу одягу» — спідниці не коротші коліна або брюки, а в них неодмінно мають бути заправлені сорочки із обов'язковими комірцями, чи хоча б светри. Порівняно з тим, що мусять носити деякі учні в рідних українських школах — свобода. Хоча директору та вчителям таки добре доводилося морочитися, щоб змушувати учнів одягатися «за кодексом», бо часто-густо віднаходився якийсь бунтівник, що одягав футболку. А тоді вже непереливки — відправляють додому переодягтися, і то не найкращий привід прогуляти уроки, бо кожну відсутність все одно доведеться відробляти хвилина у хвилину за формулою, що дуже допекла — «час за час». Мало кому подобається залишатися після школи на зайві годину-дві...

Життя за розкладом

У більшості американських шкіл, особливо «вищих», є предмети, що їх учні неодмінно мусять вивчати, а є такі, котрі можна обирати. Школярі мають певну кількість годин присвятити засвоєнню того чи іншого обов'язкового предмета, щоб після закінчення школи отримати диплом. У моїй школі обирали уроки здебільшого одинадцяти-дванадцятикласники, які «відмучили» все обов'язкове для вивчення у перші роки. У цій школі є навіть спеціальна людина, котра допомагає школярам розібратися у всій тій плутанині та розробити розклад для кожного з учнів — у кожного окремий. От і виходить: слово «одинадцятикласник» там означає тільки те, що вчишся одинадцятий рік, а на уроці алгебри, приміром, сидиш в аудиторії разом із учнями різних класів, на уроці американської літератури — знову нові обличчя.

А ще є таке: однаковий розклад на кожен день тижня протягом цілого семестру, доки предмети не поміняються. Така одноманітність часом страшенно набридає...

Хоча в американській системі є свої переваги: на кожному уроці збираються учні різних класів із 9-го по 12-й, і завдяки тому можна познайомитися із усією школою за місяць-два. Школярі зазвичай «кочують» коридорами до потрібної аудиторії, де на них чекають вчителі. До того ж створюють непролазні «пробки» на сходах та в коридорах, бо кожному треба встигнути на свій урок, а перерва триває не більш як п'ять хвилин! Спробуй не встигни до другого дзвінка — це вже запізнення. А три запізнення — прогул.

Спочатку «домашня кімната»

Хоча в більшості штатів щоранку до шкіл курсують спеціальні автобуси, «напаковані» галасливими учнями, багато хто воліє приїздити до школи на машині батьків або й у власному авто. Адже відстань, котру автобус із його постійними зупинками долатиме хвилин 45, можна спокійно проїхати за чверть години. Авто для багатьох учнів «вищих» шкіл взагалі не є розкішшю, бо права можна отримати у шістнадцять, а якщо сім'я більш-менш забезпечена, то саме до цієї дати і дарує дитині якесь авто...

Самі уроки можуть починатися по-різному — в одних школах діти йдуть до «домашньої кімнати», де вони слухають оголошення, в інших інформацію транслюють по радіо, доки учні сидять в аудиторії. У Рінголдській вищій школі щоранку ми всі обов'язково присягали на вірність американському прапорові, а потім співали пісню школи — «Альма-матер».

Про дисципліну треба сказати окремо. Якщо, припустімо, учень забув у своїй шафці підручник, то пройти за ним він зможе тільки після того, як викладач дасть письмовий дозвіл у щоденнику. Уявити не можна, щоб хтось вештався коридором під час уроків без такого запису, — це скандал. І навіть із їдальні (за обід, до речі, ми платили долар 30 центів) ніхто не має права вийти до дзвінка. Сиди і чекай, поки дозволять виходити всім разом. Так само, як і зайти, — тільки разом з тією групою, яка має обідати саме в цей час.

Після цих та інших суворостей звичаї моєї рідної 23-ї Житомирської гімназії видалися просто ліберальними.

Фото автора.

Де зручніше гризти граніт науки?

Щодо самих уроків, то вони в американській школі проходили цікавіше, ніж звичне для українських школярів «пакування мізків» датами та фактами. Щоправда, рівень знань видається нижчим за наш. Адже у Рінголдській вищій школі, наприклад, предмети, котрі обов'язкові для українських десятикласників, вважалися доступними лише для вундеркіндів. А на уроках алгебри без калькулятора навіть вчителька не обходилась... За таких умов навіть табличку множення ліньки запам'ятовувати. Та, погодьмося, коли домашнім завданням є зняти фільм про другу світову війну чи показати пантоміму, вчитися набагато цікавіше.

Підручник — окрема тема. У моїй школі їх видавали безкоштовно, хоча в багатьох штатах за них треба сплатити певну суму «зелених», як і за користування «локерами», тобто маленькими шафками для підручників та рюкзаків. Те, що вони справді потрібні, я зрозуміла тоді, коли мені видали підручники, які вагою дуже нагадували енциклопедичні словники, бо мали в собі близько 1500 сторінок кожен. Не треба тобі сьогодні виконувати домашнє завдання з якогось предмета, то й підручник додому не обов'язково нести.

Оцінок у щоденники не ставлять. Просто кілька разів на рік повідомляють батьків, які здобутки в навчанні має їхнє чадо.

«П'ятірка» дорівнює ста

Що вам найбільше запам'яталося у школі? Мабуть, оцінки. І годі нарікати на незручність нинішньої дванадцятибальної системи. Бо уявіть, як же непросто американцям із стобальною шкалою! Власне, більшість тамтешніх учителів вживає такі системи оцінок: бали, літери та відсотки.

«A»	= 90—100%	— «відмінно»	— 4 бали
«B»	= 80—89%	— «добре»	— 3 бали
«C»	= 70—79%	— «задовільно»	— 2 бали
«D»	= 65—69%	— «мінімально»	— 1 бал
«F»	= 64—0%	— «погано»	— 0 балів

Щодо тестів, то їх проводять після вивчення якоїсь окремої теми, а також у кінці семестрів та інколи — «півсеместрів». Зазвичай, це є або вичерпна відповідь на якесь запитання (нерідко у формі твору), або короткі запитання на кшталт «вибір із кількох варіантів», «правда чи ні» та «підбери потрібні пари». Нерідко це стандартний бланк, де просто треба зробити позначку в правильному місці. Потім його зчитує комп'ютер, виставляючи ті самі відсотки. Утім, американські учні на контрольних теж списують...

То школа, то канікули. Або сніг

А тепер про найприємніше — канікули. Тут знову-таки кожен штат обирає свій зручний час, хоча всі одностайні в тому, що треба робити дві обов'язкові перерви в навчанні — влітку та на Різдво. Щодо шкіл на півночі штату Джорджія, де навчалася і я, там інколи можна було отримати «зайві вихідні» — це коли випадав сніг (навіть коли він і розтавав через півгодини). Хоч як дивно, найменший сніжок міг спричинити у мешканців того регіону паніку — на цілий день зникала електроенергія, а школи взагалі закривали...

Тим українським школярам, яким після літніх канікул важко сідати за парти, нагадаю: мої друзі з містечка Рінголд починають гризти граніт науки на кілька тижнів раніше, коли там стоїть страшенна спека.

Вероніка КАВУН.

Житомир.

На знімку: в американській школі.

Школа, в якій не говорять про негаразди

ЗНАЙ НАШИХ!

Першого вересня за парти 22 тисяч шкіл країни сіли понад 6,2 мільйона дітей, серед них півмільйона — першокласники.

Цій малечі доведеться вчитися аж 12 років. Добре це чи погано? Добре. Бо на рік продовжиться незабутнє дитинство. Добре, бо навантаження на учня зменшиться. Про мінуси нововведення говорити поки що передчасно: поживемо — побачимо.

Такої самої думки педагоги однієї з кращих у районі та області Нововасилівської школи-комплексу. Тут у перший клас пішли шестирічні, підготовлені до нелегкої праці ще в дитсадку.

— Наші колеги там працюють за певною програмою, яка дає змогу дітям швидше адаптуватися до шкільних вимог, — розповідає директор одинад.., вибачте, дванадцятирічки Ніна Хрипченко.

Власне, до цього незвичного навчального закладу я потрапив не випадково. Заінтригувала назва: школа-комплекс. Що за дивне поєднання? До комплексу, з'ясовується, входить не лише дитсадок, випускниками якого опікуються вчителі. Його невід'ємна частка — і Будинок творчості.

Об'єднання цих закладів, на перший погляд, цілком логічне (в стінах школи завжди вчилися і займалися творчістю), але дещо неприродне. Принаймні мені не доводилося бувати в схожих навчально-етичних центрах, в яких один педколектив водночас давав би знання і розвивав творчі здібності на потужній основі, яким був Будинок творчості.

У Нововасилівці успішно діє саме такий центр. А народився він, як розповідали директорка та її заступники Людмила Жмаєва і Валентина Богомаз, під тиском обставин. Після розвалу Союзу Нововасилівський будинок піонерів (зберігся він ще з 50-х років, коли селище було райцентром) дихав на ладан. Зайве розповідати, як за відсутності фінансування розпадалися і зникали гуртки і майстерні, а приміщення ставало, м'яко кажучи, непривабливим. Але ж туди залюбки ходило стільки дітей.

— Тоді й вирішили ми взяти під своє крило Будинок творчості, — згадує Ніна Хрипченко, на мить «забувши», як районне начальство «уклінно просило»...

Вчителі попрацювали в 1994-му на славу. І ремонт своїми руками зробили, і обладнали-оформили кімнати.

Тепер у творчому центрі працює 16(!) гуртків (на кожний — по вчителю, який за штатним розкладом — шкільний). Сотні дітей селища (в одній лише школі вчиться 550) ходять співати, танцювати, вишивати, грати в театрі, їздити на картингах, знімати фільми, займатися спортом і туризмом... А в самій школі організовано не менш популярні заняття, що розвивають дитячі здібності. Фізичні і розумові. Одне сказати — двічі на тиждень тут проводять тематичні вечори, влаштовані самими старшокласниками. А серед них чимало фанів спорту, екології, членів тимурівського руху, любителів інтелектуальної гри і пожежної справи.

Але всі як один уміють працювати на землі. А обробити і доглянути 140 гектарів шкільних угідь (щоправда, частина здається в оренду) — це вам не поле перейти. За рахунок годувальниці, вважай, і виживають. Обід у їдальні коштує 60 копійок, безкоштовно годуються діти з малозабезпечених сімей, «чорнобильці», сироти. Екскурсії в міста, ремонти — теж із «земляних» грошей.

— Без допомоги благодійників, зокрема, шанованого в окрузі підприємця Миколи Петкова, ми все ж не обійшлися б, — зазначає директор.

На державу надії мало — хоч би зарплату вчасно платила, додам від себе...

Виставки, змагання, турніри, олімпіади... Без нововасилівських здібних школярів вони не проходять ні в районі, ні в області. І це нормально. «Ненормально» бачити в дванадцятирічці з любов'ю збережену бібліотеку, чисті стіни, добротне обладнання. Ну а гордість школи, звичайно — історико-краєзнавчий музей, визнаний кращим в області. Ось де є можливість подивитися на сучасне, «пірнути» в темряву віків, погуляти Приазовським степом з його кучугурами, перекотиполем і скіфськими «бабами».

Нововасилівська дванадцятирічка, стверджую, повною мірою відповідає назві «школа-комплекс». Шкода, що на сьогодні вкрай мало навчальних закладів, де грамотно і ефективно поєднували б навчання та морально-етичне і патріотичне виховання.

Іван ІЛЛЯШ.

Приазовський район Запорізької області.

Професія — симулянт

ОБЕРЕЖНО: ШАХРАЇ!

«Хворі» бомжі — народ особливий, не дуже товариський. І все-таки після кількох зустрічей мені стала зрозуміла технологія їх «роботи».

Дах для Єгорича

Іван Погодін звик працювати професіонально. О 8-й ранку він займає своє звичне місце у підземному переході неподалік від залізничного вокзалу. Кидає в потерту кепку одногривневу купюру — для затравки. Поряд ставить бувалі в бувальцях милиці, на шию вішає табличку: «Допоможіть, чим можете. Потребую лікування ніг». І жалісливі громадяни, частіше приїжджі, час від часу подають.

На розмову зі мною Іван Єгорич (як він сам відрекомендувався) погодився неохоче. За ті двадцять хвилин, що ми обмінювалися короткими репліками, у кепці зібралося готівкою шість гривень. П'ять з них він сховав до кишені.

Іван Єгорич родом із Молдови. Сидів у в'язниці, залишився без житла. Ставши бомжем, місцем перебування обрав хлібосольну Одесу. Милиці потрібні йому лише для двох потреб: аби розжалобити натовп і на випадок розбирання з такими само бомжами-прошаками.

«Раніше, — розповів мені професіональний жебрак, — розбирання з чужаками були «крутими»: без крові і вибитих зубів не обходилося. Нині час не той. Та й дах у мене є».

Дахом виявилися два білявих хлопця років двадцяти. На руці в одного з них була наколка. Під час нашої розмови вони розбиралися з продавщицею бананів, що розташувалася неподалік. «Прийшли за другою частиною суми, — довірливо повідав Іван Єгорич. — Позавчора її ледве не замочили — обіцяних грошей не набралося. З мене ж беруть небагато: десять—двадцять гривень за день. Я тут четвертий рік товчусь».

Удаваний хворий

Бізнес удаваних хворих розцвів в Одесі махровим цвітом. Міліціонери, які шмонають підозрілу довколавокзальну публіку, до «симулянтів» зазвичай не чіпляються. По-перше, міліціонери — теж люди, по-друге, і закону такого немає, щоб узяти прошака за барки. Утім, як сказав один працівник міліції, який побажав залишитися неназваним, «буде вказівка згори —з жебраками упораємося...».

Нині затримати старця можна на 10 діб для «санобробки». Можна оштрафувати і батьків за неналежне виховання дітей, що збирають милостиню буцімто для лікування. Справа ця досить клопітна, оскільки відрізнити хворого від здорового навіть професіоналу непросто.

Спектакль для жалісливих і цікавих

«Хворі» бомжі — народ особливий, не дуже компанійський. На їх тлі скромний бізнес Івана Єгорича здається дитячою забавкою.

«Нижній» (за термінологією самих гравців) — це досвідчений бомж, який виставляє для загального огляду свої виразки і покалічені кінцівки, лікувати які він не буде з тієї простої причини, що вони для нього — основна стаття прибутку. Він завжди один — в інвалідній колясці, на дерев'яному ящику чи стільці.

Мал. Євгенії ВАСИЛЬЧЕНКО.

«Верхні» — з числа міцніших бомжів або звичайних викидайлів — прикривають його здалеку, тусуючись на доступному для огляду просторі довкола «нижнього». Час від часу, на випадок появи міліції чи іншої перешкоди, вони дають знак. Поблизу від «нижнього» ошиваються кілька «середніх», які створюють натовп і час від часу для затравки підкидають йому гроші. А той не сидить склавши руки. Він або виступає з патетичною промовою, розказуючи про свої злигодні, або награє на гармошці, або затіває скандал із «середніми». Усі його дії спрямовані на те, щоб прикути до себе увагу перехожих, створити натовп. Заробіток — це не тільки гроші, яких йому накидають жалісливі перехожі, а й частина тих грошей, які виловлять із кишень цікавих «середні», що працюють звичайними «щипачами».

Організатор цього спектаклю — «бригадир» — відповідає за узгодженні дії всіх учасників гри, але сам у ній участі не бере, залишається збоку. «Бригадирів» призначають із числа бомжів, якими керує безпосередньо так званий король. Людина ця своїм виглядом зовсім не схожа на тих бомжів, що зустрічаються на вокзалах або в під'їздах. Роз'їжджає він на іномарці і керує навіть якоюсь фірмою, в якій крутяться зароблені «бригадирами» гроші. Єдине, що ріднить короля з усіма іншими бомжами, то це те, що він наймає житло і не має постійного місця проживання. Його завдання — не тільки розбирання з кримінальними угрупованнями й охорона життєво важливих зон впливу, а й розподіл зароблених грошей.

Цвяхи в животі

«Падло, лікарю, ти що, не бачиш, що я хочу здохнути?» — кричить ще один урка-симулянт Матвій Самсонович Огризков, ковтаючи порцію битого скла. Лікар-хірург Герман Альфредович Рачковський усе бачить, усе розуміє, але рятувати життя таких пацієнтів — його обов'язок. Урку, що перебуває під слідством, часто кладуть у спеціальні відділення міських лікарень. Навіщо це робиться?

— Все дуже просто, — пояснив мені Герман Альфредович. — Я рятую життя пацієнта, а пацієнт потім рятує себе від в'язниці, зайшовши на затишне лікарняне подвір'я.

Таких удаваних хворих відносно небагато, і стикаєшся з ними безпосередньо, лише коли сам потрапиш до лікарні. Залишаючи лікарняний заклад, вони часто прихоплюють речі сусідів по палаті, особливо одяг, щоб було в чому похизуватися на волі. Симулюють в основному психічні захворювання, спробу самогубства. Лікарям часто доводиться витягувати із стравоходу і шлунка пацієнтів цвяхи завдовжки 12 сантиметрів, шпильки та інший інструмент.

Якщо зеків лікують за державний кошт, то справжнім хворим, що в пошуках зцілення прибули до Одеси із близького зарубіжжя, госпіталізація в клініки заказана: в них немає медичного страхового полісу.

— Коли розвалився Союз, — розповідає лікар Герман Альфредович, — то Грузія, Азербайджан, середньоазіатські республіки виявилися практично без кваліфікованої медичної допомоги. Навіть зовсім дріб'язкове лікування там не обходиться без поборів. Тому хворі посунули до нас. Не всі з них можуть віднайти гроші на перебування у платних клініках, а тому змушені йти на всілякі хитрощі.

Госпіталізувати в українську клініку їх можуть тільки по «швидкій допомозі». Тому багато хто з них симулює напад, дуже часто неподалік від лікарні, і в «гострому» стані потрапляє до лікарняного відділення. Але гроші все одно потрібні. Тому вони йдуть жебрати на вокзали, вішаючи на шию табличку на зразок: «У мене гангрена ніг, допоможіть на лікування» або «Допоможіть дитині вилікувати рак крові».

— Якщо починаєш їх розпитувати, куди вони збираються лягати і яка конкретно їм потрібна операція, — продовжує Герман Альфредович, — то верзуть якусь нісенітницю, падають у ноги і... зникають з насидженого місця. Ці люди справді хворі, але не на ті хвороби, назви яких старанно пишуть на табличках, аби розжалобити публіку. Якщо у тебе просто геморой і немає грошей на ліки, то ніхто тобі й не допоможе. Ось і прикидаються...

Реформи, що проводяться в країні, вважає авторитетний спеціаліст, «усіх нас перетворили на хворих». Йдеться про масову неврастенію. Коли до вагону заходить увесь у сльозах чоловік з дитиною на руках і просить грошей на лікування — це шокує. А як не дати старій жінці, котра на мізерну пенсію не може купити ліки?

Жлоби

Є ще одна категорія удаваних хворих. Це не гості з колишніх союзних республік, не бомжі і не злочинці у звичному розумінні цього слова. У них є квартири, машини й інші атрибути забезпеченого життя. В народі їх називають жлобами.

Одну таку пару вже немолодих людей я часто зустрічаю в електричці. Вони видають себе за приїжджих, що збирають гроші на лікування. Не соромляться навіть своїх сусідів по будинку, які зустрічаються інколи в вагоні. «Зятю другу машину купили — і все жебрачать», — повідомила мені знайома пенсіонерка, що сиділа поряд. Жлоби, одне слово. А ось цікаво: коли вони справді захворіють самі або їх діти й онуки, чи знайдуться такі, хто не тицьне презирливо пальцем: «Дивіться, знову ці жлоби жебрають!».

Ігор ПОПОВ.

Одеса.

ЧИТАЦЬКИЙ МІКРОФОН

Плачемо і стогнемо, як бідні й нещасні

Нині всі друковані ЗМІ схибнулися на оплакуванні наших громадян, замість того, щоб сконцентрувати свої сили на піднесенні енергії і волі людини. Я, наприклад, вважаю, що сьогодні кожному треба усвідомити, що жодний депутат, жодна держава не зобов'язані робити нічого, крім того, щоб дати свободу праці і правильні закони. Час викоріняти з народної підсвідомості думку, що бути нещасним і бідним — це добре.

Телебачення також плаче і стогне. І проповідує бандитизм, закликаючи спалювати будинки і автомобілі, стріляти по всьому, що рухається. Враження таке, що надійшло якесь глобальне замовлення у масштабах країни — максимально розбестити народ.

У моєму «рідному» Славутичі величезна кількість боржників за комунальні послуги, до того ж суми боргу обчислюються тисячами. І тільки частина боржників —люди бідні, а решта — цілком забезпечені власники житла. Керівництво МЖКГ посилається на те, що немає закону, здатного примусити їх сплатити. Натискають тільки на совість. Якщо це дійсно так, не бути нам вільною і багатою країною. Значить, люди не усвідомили навіть такої простої істини, що за все треба платити. Але й депутати Верховної Ради, готові заради влади продати все, що можна, теж не усвідомили.

Якщо політика не зміниться, то років через десять залишиться в Україні не більше десяти мільйонів жителів. Сам я пенсіонер, жити мені максимум 20 років. Але дітей і онуків шкода.

Олексій ПАТ.

Славутич.

Я знаю, як подолати вето Президента

У липні поточного року, ідучи у відпустку, народні депутати безуспішно намагалися подолати повторне президентське вето на прийнятий Верховною Радою Закон «Про списання і реструктуризацію заборгованості за квартплату, комунальні послуги, спожитий газ та електроенергію». «Змилостивити» Президента не змогло навіть скасування раніше прийнятого парламентом мораторію на стягнення пені за прострочення комунальних платежів, котре в разі ухвалення вказаного закону набрало б чинності ще з липня. Позиція Президента, очевидно, так збентежила нинішній склад парламенту, що за скасування президентського вето на прийнятий попереднім складом парламенту закон проголосували лише 108 депутатів, тим часом як за прийняття «комунального» закону у президентській редакції — аж 205 народних обранців. Парламент навіть не спромігся запропонувати власний альтернативний варіант цього закону, фактично передавши свої функції в соціальній сфері на розсуд Президентові. З чого і скористалися можновладці, розпочавши масований наступ на мільйони комунальних боржників, загрожуючи судово-репресивними заходами.

Вважаю за доцільне внести до тексту «репресованого» Президентом закону положення про списання житлово-комунальної заборгованості не з дворічним і більше терміном заборгованості, як початково було прийнято парламентом, а саме починаючи з трирічного терміну. Тобто відповідно до статей 71 і 75 Цивільного кодексу України. Адже стаття 71 ЦКУ передбачає строк давності за такими борговими зобов'язаннями не більше трьох років, а стаття 75 ЦКУ — обов'язковість виконання статті 71 ЦКУ незалежно від позиції сторін.

Парламенту варто було б також зберегти мораторій на стягнення пені за прострочення платежів. Запропонований механізм може лише заблокувати для громадян саму можливість розрахуватися хоча б зі старими житлово-комунальними боргами.

Саме така редакція «комунального» закону спроможна нейтралізувати імовірну чергову обструкцію з боку Президента. Оскільки останньому доведеться розв'язувати накладання президентського вето не тільки на прийнятий парламентом закон, а й на чинні правові положення цивільного законодавства України. А це вже поза рамками офіційних прерогатив Президента України. Позачерговий розгляд і прийняття парламентом вказаного закону вже у вересні цього року стало б хоча й запізнілим, але виконанням свого обов'язку перед мільйонами виборців України.

Ігор НЕДЮХА.

Київ.

▼

Небесні маршрути Солов'яненка

Цього року, у вересні, йому виповнилося б 70 років. Його ім'ення недаремне відлунює назвою найуславленішого співочого птаха. Він і відійшов, либонь, до солов'їв, які співають десь у садах небесних.

Всесвітньо відомого оперного співака Анатолія Солов'яненка немає з нами от уже три роки. Величезна бібліотека (книги з гастролей возив валізами), інструмент, за яким він проводив стільки часу, нині залишили стіни квартири на Інститутській і перебралися на дачу, де минули останні хвилини його життя. Після ремонту все в київській квартирі змінилося. Хоча дружина Світлана Дмитрівна так і не звикла до відсутності Анатолія Борисовича. Їй здається, що він зараз увійде, і все буде, як колись.

Київ, серпень, 1981 рік.
Анатолій Солов'яненко з дітьми Анатолієм та Андрієм.

— Світлано Дмитрівно, чи дуже змінилося ваше життя після смерті чоловіка?

— Змінилося все. Але я щиро вдячна нашим друзям, які не залишають мене наодинці зі спогадами. Вони завжди мають якісь нові пропозиції, ідеї. Зараз у співавторстві з біографом Анатолія Борисовича Аллою Терещенко працюю над фотоальбомом про життя і творчість Солов'яненка. В цьому мені допомагає Донецький доброчинний фонд «Золотий скіф», очолюваний губернатором області Віктором Януковичем.

Взагалі Донецьк чимало робить для увічнення пам'яті свого земляка — Театр опери і балету має ім'я Солов'яненка, поряд — пам'ятник Анатолію Борисовичу «Шахтарський герцог», раз на два роки проходить міжнародний конкурс вокалістів «Солов'їний ярмарок». Нещодавно побували в Донецьку й поклали квіти до пам'ятника Анатолію Борисовичу Президент України Леонід Кучма та глава адміністрації Президента Віктор Медведчук. Велика дяка їм за те, що вони роблять для пам'яті мого чоловіка.

Після Анатолія залишився величезний архів. Я вдячна часу, коли не було мобільних телефонів, інакше не зосталося б такої значної епістолярної спадщини. Перебуваючи на стажуванні в Італії у 1963—1965 роках, він писав мені щонайменше двічі на тиждень.

— А вас в Італію не випустили?

— Про це тоді й мови не могло бути. Лише якийсь час по тому, десь у 70-х роках, ми їздили на його зарубіжні гастролі разом. Можливо, я чи не перша «виїзна» дружина в Україні. Одним із перспективних проектів Анатолія за кордоном був контракт з «Метрополітен-опера», який зірвався через війну, що розпочалася в Афганістані.

— Ви з чоловіком ніколи не хотіли залишитися за кордоном?

— У нас не виникало такого питання. Значно пізніше я дізналася, Анатолій приховував такі речі, що йому робили пропозиції залишитися і працювати там. Але він любив свою батьківщину і чудово розумів, які можуть бути наслідки такого вчинку для його рідних і близьких.

— Анатолій Борисович багато гастролював, але це не завадило зберегти сім'ю.

— Ми довіряли одне одному, допомагали. Всі в родині розуміли, що ми — раби голосу, таланту Анатолія Борисовича, і робили все для того, щоб він був у формі. Анатолій це дуже цінував і боявся зруйнувати. Взаєморозуміння й повага берегли наше сімейне вогнище.

— Він звертав увагу на ваш зовнішній вигляд?

— Звичайно. Варто було трохи потовстішати, одразу дуже тактовно запитував: «Що то за колобочок з'явився в нашій хаті?» Він звертав увагу на те, як жінка вдягнута, як поводиться. Йому було приємно, що я маю красивих подруг.

— Я чула, у нього в театрі не було друзів?

— У театрі з колегами підтримував нормальні робочі стосунки, але не дружбу. Анатолій дуже доскіпливо добирав друзів. Переважно то були люди, знайомі йому ще з Донбасу — інженери, лікарі. Анатолій Борисович не полюбляв великих галасливих компаній і взагалі був «не тусовочною» особистістю. Але радо ходив на прийоми до посольств Росії, Італії, Угорщини, країн Прибалтики, куди його завжди запрошували.

— Подейкували, він любив випити.

— Ні, це неправда. Дуже відповідальна людина, він стежив за своєю вокальною формою, дотримувався режиму, не припускався надмірностей у їжі, а надто в напоях. Любив хороше червоне вино, але пив дуже мало, насолоджувався ним, наче гарною картиною, цікавою книгою, коханою жінкою.

— Як ви познайомилися?

— Після школи я працювала у Політехнічному інституті, де він викладав. Анатолій дуже довго придивлявся до мене, перш ніж призначити перше побачення. Це було 8 Березня. Коли я вийшла з інституту, він наздогнав мене, ніяковіючи, простягнув букет квітів, який ховав за спиною, і запросив у кіно, на фільм «Людина-амфібія». Відтоді ми почали зустрічатися.

Відкриття пам'ятника в Донецьку 31 травня 2002 року.
Світлана Дмитрівна з синами Андрієм та Анатолієм.

— Поки Анатолій Борисович «придивлявся», у вас були кавалери?

— Ну звичайно. Я займалася гімнастикою, і в групі були гарні хлопці. Ми разом їздили на змагання. Я не мріяла про кар'єру спортсменки, але працювала за програмою майстрів спорту і мала перший розряд.

— Як Солов'яненко, за освітою — конструктор гірничих машин (у цьому йому передрікали велике майбутнє), став всесвітньо відомим оперним співаком?

— Після закінчення Донецького політехнічного з відзнакою Анатолієві запропонували вступити до аспірантури, до Москви. Та він відмовився: «Вибачайте, не піду. Я навчаюся співати і за кілька років буду оперним співаком». Ректор інституту, Михайло Антонович Богомолов, здивувався: «Не знав, що наш політехнічний випускає оперних співаків!» Про те, що Анатолій співав у самодіяльності і навчався вокалу, знали, але не думали, що він ставиться до цього так серйозно.

— Його вже знали як співака?

— Ні. Але слава вже стояла за його спиною. Анатолій поїхав до Києва зі звітом художньої самодіяльності Донецького краю. Його виступ там був, неначе вибух бомби. Тож запросили співати до Київського оперного театру. А за кілька місяців — до Москви, на Всесвітній форум «На захист миру». Потім — стажування в Італії. З цього почалася його кар'єра оперного співака.

— Хто був його вчителем?

— Ще студентом другого курсу Анатолій потрапив до чудового співака і педагога Коробейченка Олександра Миколайовича, який і увів його у світ великого мистецтва. Олександр Миколайович володів рідкісним умінням навчити, а Анатолій — умінням сприйняти і примножити набуте. Синтез був, як на мене, вражаючий.

— Як вони знайшли один одного?

— Задовго до їх зустрічі Анатолій їздив до Ленінграда до свого друга Юрка Горського і там познайомився з його товаришем, який навчався у консерваторії. Той уже чув про голос Анатолія і хотів показати його своєму педагогу. Перед цим повів до саду і сказав: «Співай!» Послухав, запропонував спробувати сили на вступних іспитах, підготувавши оперний або камерний репертуар. Анатолій здивувався: «Я навіть не уявляю, що то таке — оперний, камерний!» Вивчити відповідні твори, причому не знаючи нот, йому все одно довелося. Але на іспиті почув: «Ви не підходите! Це не ваша стезя. Вчитеся у політехнічному? От і вчіться далі!» Коли він виходив, педагог консерваторії запропонувала: «Маю в Донецьку доброго друга, Олександра Коробейченка, багато співала з ним. Завітайте до нього, передайте від мене листа і, якщо захочете навчатися співу, побалакайте з ним».

— Він відвідав «доброго друга»?

— Так. Але дуже довго зважувався на те. А напередодні свого дня народження все-таки зайшов до Олександра Миколайовича, який мешкав у Донецьку на вулиці Артема між двома корпусами політехнічного інституту. Виходило, Анатолій роками щодня проходив повз будинок свого майбутнього вчителя і друга, не знаючи про це.

Той прочитав листа і спробував пояснити Анатолію, що спів — величезна праця, якій треба присвятити ціле життя, багато від чого відмовитися. Послухав Анатолія: «Так, голос у вас є. Але потрібно багато років праці, щоб він по-справжньому зазвучав. Ви повинні забути все, що співали, як співали, і цілковито підкоритися мені». Потім поставив платівки Пертіле, Мігуеля Флета. Після їх прослуховування, розповідав Анатолій, йому стало страшно. Він гадав, що більше ніколи не повернеться в цей дім. Але згодом знову прийшов до Коробейченка і сказав: «Вчитимусь!» І вчився у Олександра Миколайовича протягом десяти років. Не раз повторював, що більше не витримає, що цьому ніколи не буде кінця, але продовжував навчатися.

— Крім мистецтва, щось іще його цікавило?

— Цікавило все. Дуже переживав ситуацію на Донбасі. Добре знав його економічний стан. Після смерті Анатолія його земляки із Земляцтва Донеччини в Києві розповідали мені: коли він виступав на перших установчих зборах (96-й рік), всіх здивував глибокий аналіз стану Донбасу, проведений ним. Він оперував цифрами і фактами, неначе все життя тільки це й робив.

— До речі, чим він займався, коли залишив театр?

— Своїм голосом, гастрольною діяльністю, багато співав в Італії. В останній рік його життя ми разом були в Америці і Канаді. Він дуже потерпав від величезної нереалізованості в Україні в останні роки життя. Адже він був тоді в чудовій вокальній формі.

— В одному інтерв'ю, за рік по смерті Анатолія Борисовича, на запитання, чи слухаєте його пісні, ви відповіли: «Ні, поки що не маю для того сил». Через три роки...

— Я дивлюся записи його виступів, слухаю надзвичайної краси голос, знову переживаю все, що нас єднало. Мені здається, що ось він зайде, принесе свою нову програму, поділиться новими враженнями, історіями. Мені цього так бракує.

— Що вам найбільше сьогодні нагадує про Анатолія Борисовича?

— Його листи, фотографії, проспекти, афіші, програми, портрети, музика, записи оперних вистав... Дача, котру він любив і проводив там чимало часу. Він спеціально з Донецька привіз сюди піаніно, яке багато років тому придбав на перші власні гроші, ще коли не був професійним співаком. А в останній день життя, їдучи на дачу, він був у напрочуд гарному настрої. Я навіть відвикла бачити його таким щасливим, як того дня.

А ще про нього дуже нагадують сини.

Анатолій Борисович перед народженням первістка, Андрія, поїхав до Канади. Я — в Донецьк, до мами. 28 серпня 1967 року мене забрали до лікарні, а тим часом Анатолій летів маршрутом Монреаль—Москва—Київ—Донецьк. Вранці народився Андрій, якому батько нібито проклав шлях до Канади.

А у травні цього року я чекала Андрія на відкриття пам'ятника Анатолієві Борисовичу в Донецьку, та в дорозі в нього щось трапилось, і рейс трохи змінився. Андрій летів маршрутом Торонто—Монреаль—Амстердам—Відень—Київ—Донецьк, тобто, аби встигнути на відкриття пам'ятника батькові, пролетів такий само довгий шлях, як багато років тому Анатолій Борисович, щоб устигнути до його народження.

— Андрій тепер бізнесмен?

— Так. Закінчив романо-германський факультет університету імені Шевченка, вступив в Канаді до Манітоба-університету, на факультет менеджменту. Блискуче закінчив його, пройшовши шестирічну програму за два з половиною року. Залишився жити в Канаді. Створив транспортну компанію, одружився.

— А чия була ідея назвати молодшого сина Анатолієм?

— Анатолія. Він прийшов до мене в пологовий будинок вранці, коли народився Толя, взяв за руку й запитав: «Як назвеш сина?» Відповідаю: «Ще не думала. А ти як би хотів?» Він так боязко й ніяково каже: «Анатолієм!» Отак і з'явився Анатолій Анатолійович. Та в сім'ї називали його Тошею.

— Я читала, він ніяк не може вступити до Київської консерваторії.

— Тепер він не ставить собі такої мети. У свої 22 роки має дві вищі освіти — юридичну та режисерську, працює у Київському оперному театрі режисером. А два тижні тому повернувся із Зальцбурга, де пройшов майстерклас одного з визначних вокальних педагогів сучасності Еліо Батталія. Отримав диплом Зальцбурзької музичної академії. У Києві він навчається вокалу у професора консерваторії Віктора Куріна. Я розмовляла з Віктором Миколайовичем, і він каже, що Толя робить великі успіхи. Тож його навчання в консерваторії ще попереду. Адже сам Анатолій Борисович уже 45-річним, будучи народним артистом СРСР, захищав дипломну роботу на сцені Палацу «Україна».

...За кілька років до своєї смерті він сказав: «У нас такі чудові сини. Шкода, що їх тільки двоє».

Розмовляла Лілія ПРІЛЬ.

Геть емоції, поговоримо спокійно

Футбол. Ліга чемпіонів. Перший раунд. Перші матчі.

Група Е. «Фейєноорд» (Нідерланди) — «Ювентус» (Італія). 1:1. П'єр ван Хойдонк, 75 — Каморанесі, 32.

«Динамо» (Україна, Київ) — «Ньюкасл» (Англія). 2:0. Голи: Шацьких, 17, Хацкевич, 62.

«Динамо»: Рева, Хацкевич (Гавр464анчич, 75), Чернат, Пеєв, Гусін, Шацьких, Гіоане, Леандро (Мелащенко, 56), Несмачний, Саблич, Леко.

«Ньюкасл»: Гівен, О'Брайєн, Дайєр, Ширер (Амебі, 79), Белламі, Спід, Гриффін, Х'юз (Солано, 69), Дабізас, Бернар (Робер, 69), Віана.

Попереджено: Х'юза, 60, Шацьких, 75.

Арбітр — Едуардо Ітурралде Гонзалес (Іспанія).

18 вересня. Київ. НСК «Олімпійський». 13 градусів. Часом дощ. 70 000 глядачів.

	В	Н	П	М	О
Динамо	**1**	**0**	**0**	**2—0**	**3**
Ювентус	**0**	**1**	**0**	**1—1**	**1**
Фейєноорд	0	1	0	1—1	1
Ньюкасл	0	0	1	0—2	0

Група F. «Манчестер Юнайтед» (Англія) — «Маккабі» (Ізраїль, Хайфа). 5:2. Гігз, 10, Солск'яер, 35, Верон, 46, Ністелрой, 54, Форлан, 89 — Катан, 8, Кохен, 85.

«Олімпіакос» (Греція) — «Байєр» (Німеччина). 6:2. Клейн, 27, у власні ворота, Гіннакопулос, 38, Джорджевич, 44, 64, з пенальті, 73, Зеттерберг, 87 —Шнайдер, 22, 78.

Група G. «Баварія» (Німеччина) — «Депортиво» (Іспанія). 2:3. Саліхамiджич, 57, Елбер, 64 — Макай, 12, 45+1, 77.

«Мілан» (Італія) — «Ланс» (Франція). 2:1. Інзагі, 57, 61 — Морейра, 75.

Група Н. «Локомотив» (Росія, Москва) — «Галатасарай» (Туреччина). 0:2. Сарр, 72, Аріф, 81,

«Барселона» (Іспанія) — «Брюгге» (Бельгія). 3:2. Луїс Енріке, 5, Мендьєта, 40, Савіола, 44 — Сімоне, 22, з пенальті, Енглеберт, 85.

Цього разу не було салютів і феєрверків. А от свято було — яскраве і напрочуд щасливе для всіх нас. Динамівці, окрім чудового результату — перемоги над дуже сильним суперником, продемонстрували гру високої якості — злагоджену і потужну. За цю радість, гадаю, їм дякує тепер уся країна. Ми просто скучили за такими перемогами. Тому цей успіх нам удвічі приємний.

Утім, геть емоції, і поговоримо про матч спокійно і зосереджено. Либонь, головне те, що ми побачили саме колективну гру, команду, а не окремих виконавців.

Попереду ще багато подій, важких випробувань на складному турнірному шляху. Але дуже тішить душу і серце те, що динамівці, навіть виграючи по ходу зустрічі, не припиняли боротьби до останньої миті.

А поперван здавалося, що гості не дадуть киянам налагодити гру. «Ньюкасл» діяв потужно, пресингуючи по всьому полю. Та сплив час, «Динамо» нарешті зачепилося за м'яча і міцно стало на ноги. Окремо варто виділити капітана Андрія Гусіна, який повністю виключив із гри лідера атак англійців Алана Ширера.

За відсутності Бельькевича дедалі впевненіше на важливій позиції в середині поля почувається Флорін Чернат. Великий обсяг роботи і цього разу виконав Максим Шацьких. Не тільки тримав у напруженні оборону «Ньюкасла», котра, справді, має проблеми, а й відпрацьовував у захисті. А гол, який він забив метрів з двадцяти, отримавши чудову передачу від Георгі Пеєва, наставник англійців Бобі Робсон назвав шедевром. Наш форвард поцілив у самісіньку «дев'ятку». Такі м'ячі не беруться.

Після цього успіху динамівці володіли ініціативою до фінального свистка. І могли принаймні ще разів п'ять уразити ціль. Однак лише раз їм це вдалося. Швидка контратака завершилася ударом Мелащенка, а м'яча у ворота зблизька головою відправив Олександр Хацкевич.

Олексія Михайличенка в залі прес-конференцій зустріли оплесками:

— Із задоволенням розповім про все це хлопцям. Вони сьогодні повністю виконали установку на гру. А ще показали величезну самовідданість, бажання перемогти.

Когось виокремити дуже важко. Всі зіграли на високому рівні. Помилки пояснюю знервованістю, характерною для стартового поєдинку на такому високому рівні. Зважте на те, що багато хто з наших футболістів дебютував у Лізі чемпіонів. Найголовніше, що ми нікому не можемо закинути стосовно небажання і невміння боротися. Не було, на щастя, грубих помилок в обороні. Швидше в атаці помилялися. Пригадайте, що були в нас виходи і троє проти двох, і три на три. Отже, рахунок міг бути ще переконливішим. Усвідомлення високої відповідальності, великого значення турніру, можливо, і є причиною тих невдалих моментів, які траплялися у сьогоднішніх наших діях.

— Як вдалося налаштувати команду на гру, чи справді ми настільки сильніші за «Ньюкасл»?

— Докладати особливих зусиль для налаштування колективу на Лігу чемпіонів не потрібно. Напередодні футболістів навіть варто заспокоїти. І, звичайно, згуртувати. Щоб, виходячи на поле, кожен розумів: він — частина команди. Коли переживатимо лише за себе, то з цього нічого не вийде. Рахунок цілком справедливий і відбиває те, що відбувалося на полі. В англійців реальних гольових моментів було менше, ніж у нас. Але точнішу відповідь дамо після докладного аналізу гри.

— Ви самі хвилювалися перед матчем? Адже це був ваш дебют у єврокубках у ролі тренера.

— Був цілковито спокійний! От тільки руки тремтіли...

— Прокоментуйте, будь ласка, гру «Ньюкасла».

— Англійські клуби, виходячи на поле, ставлять лише одну мету — перемогти. Так, як і ми. Вивчивши останню гру в чемпіонаті Англії, зробив висновок, що, незважаючи на поразки, в команди є величезний потенціал. Просто вона не зовсім упевнено ввійшла в чемпіонат. До речі, темп, який гості запропонували нам, витримає не кожний.

— Не боялися включати до стартового складу новачка Йерко Леко, котрий ще не зіграв жодного повного матчу за «Динамо»? На чому ґрунтувалася довіра до нього?

— Ми спеціально протестували хорвата, якою мірою він готовий психологічно до цього випробування. Результати показали, що Леко може грати в матчі такого рівня. Гадаю, це ще не весь його потенціал. У цього футболіста — велике майбутнє.

Бобі Робсон — великий актор футболу. Тому не виказував жодного розпачу від поразки.

— Господарі поля прекрасно діяли в обороні, — сказав він. — Дуже важко було підібратися до воріт «Динамо» і створювати голеві моменти. До першого пропущеного нами м'яча гра була приблизно рівна. Ми навіть диктували умови. Я був задоволений діями своїх підопічних. Але два голи зіпсували моє враження про сьогоднішній матч.

Динамівці чудово діяли на контратаках, постійно тримаючи в напруженні нашу оборону. У матчах такого рівня це — звичне явище. Проведені мною заміни могли змінити хід зустрічі. Але знову на висоті були захисники. У складі «Динамо» мені найбільше сподобалися Андрій Гусін, Тіберіу Гіоане і Горан Саблич. Ми програли цей важливий матч, але ви ще приїдете до нас...

— Які перспективи чекають на «Динамо» у Лізі чемпіонів, що стартувала?

— Динамівці досягли позитивного результату. Якщо виходити з оцінки сьогоднішньої гри, гадаю, вони повинні перемагати в Києві у всіх матчах. Для виходу з групи цього може вистачити...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімках: Олів'є Бернар не утримав Максима Шацьких, який проклав стежку динамівської перемоги; Олександр Хацкевич цілком задоволений своїм точним ударом; Алану Ширеру цього разу не дали розгулятися.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

У НОМЕР

Випробували олімпійську трасу

Вітрильний спорт. До України повернувся екіпаж Родіона Луки, який брав участь у передолімпійській регаті в Афінах. Складна траса між островами стала нелегким випробуванням для українських спортсменів. І тепер вони коригують свої тренувальні програми задля кращої підготовки до майбутніх олімпійських стартів.

Як відомо, екіпаж у складі Родіона Луки та Георгія Леончука посідає високі позиції у світовому рейтингу у класі «49er» і має намір серйозно змагатися за нагороди Олімпіади-2004.

У цієї пари — чудові умови для підготовки. І дякує вона за це насамперед корпорації «ІСА», яка має давні традиції в підтримці українських яхтсменів. Свого часу саме меценатство корпорації «ІСА» уможливило олімпійські виступи киянина Сергія Пічугіна.

Цього року корпорація відзначила своє десятиріччя. Один з напрямів діяльності «ІСА» — будівництво офісних центрів. У серпні цього року на місці аварійного будинку по вулиці Жилянській у столиці розпочали зведення сучасного офісного центру площею сім тисяч квадратних метрів, який прикрасить архітектурний ансамбль старовинної вулиці, — будинок, стилізований під архітектуру початку XX століття, повторить свій первісний вигляд.

Віце-президент «ІСА» Олександр Башенко пообіцяв, що й надалі їх корпорація підтримуватиме український спорт.

Руслан ЛЕОНЕНКО.

Делегатів привітав президент Буш

Бокс. У Вашингтоні відбувся 81-й конгрес найстарішої у світі організації боксерів-професіоналів — WBA. У його роботі взяв участь президент Національної ліги професіонального боксу України (НЛПБУ) **Михайло ЗАВ'ЯЛОВ**.

— На попередньому такому зібранні в Таїланді, — розповідає Михайло Михайлович, — одностайно вирішили, що наступний конгрес неодмінно проведемо у столиці США. Щоб вшанувати пам'ять жертв терористичних актів 11 вересня. Відкриття збіглося в часі з днем перших роковин трагедії, і 400 делегатів тримали в руках запалені свічки пам'яті. Організатори зачитали спеціальне звернення президента США Джорджа Буша до учасників поважного зібрання, котре було зустрінуте бурхливою овацією.

До речі, мер Вашингтона повідомив, що відтепер 15 вересня щороку в американській столиці відзначатиметься як день WBA. Навіть важко собі уявити, щоб київська влада встановила традиційне свято НЛПБУ.

— Що найбільше зацікавило вас особисто у програмі конгресу?

— Робота різних семінарів. Скажімо, суддівського. Обговорювали безліч нестандартних ситуацій. Все демонстрували на великому екрані. Приміром, давали рекомендації рефері, які рішення приймати, коли обидва боксери впали долі і не встають. Що робити тоді, коли один із боксерів ... без дозволу залишає ринг? Та багато іншого. Медичний семінар також відкрив чимало нового. Зокрема, було продемонстровано капи і рукавички нового зразка.

— Михайле Михайловичу, напевне, ви вели якісь переговори про подальшу участь наших провідних атлетів у престижних поєдинках?

— Саме так. У центрі уваги був наш важковаговик, перший номер у рейтингу WBA, володар інтерконтинентального пояса за цією версією, багаторазовий чемпіон Європи киянин Олександр Гуров. Роботи в нас з генеральним секретарем НЛПБУ Анатолієм Палачанським було багато. Домовлялися з Доном Кінгом, промоутером Гурова під час його першого європейського титульного бою, французом Мішелем Акаріусом, австралійцем Владом Вартоном, котрий працює з відомим чемпіоном із Росії Костянтином Цзю. Кожен з них виявив до Сашка неабиякий інтерес. Тому запропонували їм упродовж двох найближчих тижнів надати нам пропозиції про роботу з Гуровим. А ще до Києва завтра має прибути відомий англійський промоутер Франк Мелоні. І він також має плани. Отже, ретельно вивчимо всю інформацію і лише тоді приймемо остаточне рішення.

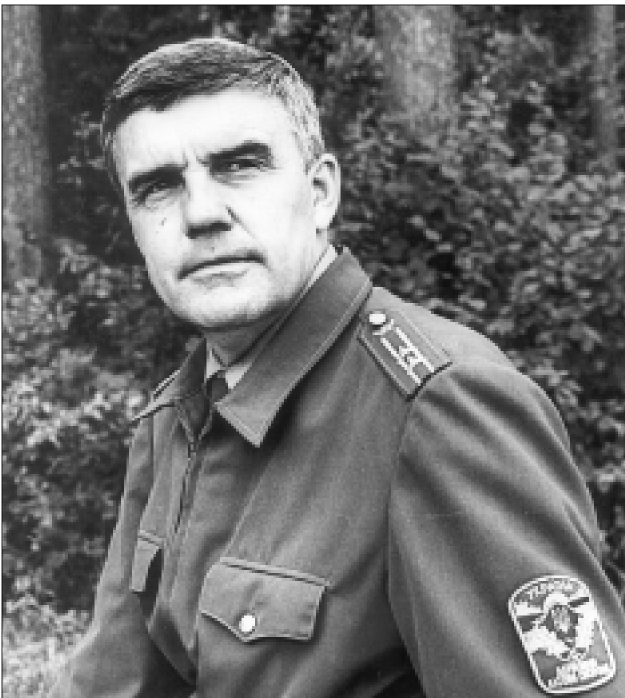
Але вже напевне відомо, що у грудні Олександр поб'ється за титул чемпіона світу WBA з темношкірим французом Морбеком. Де саме — у США чи Парижі — вирішимо пізніше.

В. Б.

На знімку: Михайло Зав'ялов.

Ліс для онуків

Спочатку з'явився ліс. А професія лісівників — значно пізніше. Тепер, перш ніж на невгіддях, площах після торфорозробок чи рекультивації кар'єрів з'являться молоді деревця, туди мають прийти працівники лісу. Не всі й знають, що починаються майбутні гаї з теплиць, у яких ніжні паростки, а їх мільйони, потребують не менш старанного догляду, ніж, приміром, помідори. Перед цим треба зібрати насіння — не будь-яке, а з найкращих дерев, щоб саджанці були здоровими та міцними. А в лісорозсадниках жінкам доводиться махати сапками не менше, ніж на бурякових плантаціях, щоб бур'яни не забирали поживу в молодих дерев. Оцінити ці старання зможуть тільки внуки: зрілий вік сосни, наприклад, 80—100 років.

Тож не дивуйтеся, що серед працівників лісу так багато представників трудових династій — ліс треба любити змалку. От у Георгія Юзвінського **(на знімку)** прадід Михайло садив Городницькі ліси. Дід Степан Михайлович — також. І батько Арсентій Степанович 40 років віддав зеленому океанові. Його син Георгій Арсентійович розпочинав лісорубом, тепер — начальник відділу Новоград-Волинського держлісгоспу. Поле діяльності — 29 тисяч гектарів. І син Олександр пішов батьковою стежкою.

...Площа лісів на Житомирщині більша, ніж у будь-якому іншому регіоні держави. По Україні покрито лісами 15,6 відсотка території, а тут — 32,7. До 2015 року має бути 36 відсотків — так передбачено державною програмою. Досі щороку засаджували лісом 3,5 тисячі гектарів, надалі треба буде садити 4,5 тисячі. До того ж не будь-чим: площі під м'яколистяними породами скорочуються, натомість висаджують дуб та сосну.

— Мені довелося побувати в деяких країнах Західної Європи. І переконався, що в нас лісове господарство ведеться на значно вищому рівні. Де ми справді програємо, так це в лісопереробній промисловості, — вважає генеральний директор державного лісогосподарського об'єднання «Житомирліс» Володимир Ткачук.

Інакше кажучи, навчилися ліс вирощувати, та не вміли з того вигоду мати. Зменшення попиту на деревину на внутрішньому ринку змусило більше дбати про експорт, а це, в свою чергу, дало змогу провести переозброєння деревообробних цехів сучасною зарубіжною технікою, підвищити рівень переробки. Тепер за кордон відвантажують не «кругляк», а вироби з нього. Зростає виручка, отож з'являються кошти на відтворення лісу.

Одна з найскладніших у галузі професія вальника лісу. Усміхнені хлопці з призами, яких бачите на знімку, то переможці останнього обласного конкурсу. Бензопилою вони володіють просто віртуозно. І їм жаль отих красунь, що доводиться спилювати. Але якщо сосна дозріла, її треба зрубати. Інакше старе дерево стане розсадником шкідників та хвороб. А на його місці до 2100 року не виросте нове — для онуків.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Фото Михайла П'ЄХА.

ОГОЛОШЕННЯ

Акціонерний комерційний банк «ХФБ Банк Україна»

повідомляє, що 7 листопада 2002 року у приміщенні банку за адресою: м. Київ, вул. Ярославів вал, буд. 14А, відбудуться Загальні Збори Акціонерів. Збори почнуть свою роботу об 18.00.

Порядок денний зборів:

1. Обрання голови та секретаря зборів, затвердження порядку денного.
2. Обрання нового складу Ревізійної Комісії.
3. Затвердження зміни логотипу банку.
4. Погодження змін у структурі Акціонерів та передачі Акцій банку.
5. Затвердження відповідних змін до Статуту банку.
6. Підписання Додатку 5 до Установчого Договору зі змінами.

ДІАМАНТБАНК

Правління Акціонерного банку "Діамант" повідомляє, що **Загальні збори акціонерів банку** відбудуться "08" листопада 2002 року о 10-00 за адресою: 04070, місто Київ, Контрактова площа, 10А

Реєстрація учасників зборів відбуватиметься "08" листопада 2002 року з 9-30 за вищевказаною адресою.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Обрання та затвердження Голови та членів Спостережної Ради "Діамантбанку"
2. Внесення змін до установчих документів "Діамантбанку".

Господарський суд м. Києва порушив справу № 24/286-б про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Говерла ЛТД» (код ЄДРПОУ 25284916, м. Київ, вул. Г. Космосу,19-В, р/р 26009001689001 в філії «Укрінбанк-Інвест», МФО 321756). Розпорядником майна призначено Крикуна В.Б. (Ліцензія АА №047767 від 17.10.01 р.), тел. 243-44-10).

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця.

ТОВ «Президент-Сервіс», код ЄДРПОУ 31171141, повідомляє про зменшення статутного фонду. Заперечення кредиторів приймаються у 30-денний термін від дати публікації за адресою: м. Київ, вул. Цюрупинська, 2. Тел. (044) 422-03-44.

Господарський суд Київської області (м. Київ-33, вул. Жилянська,58б) за позовом ДПІ у Бородянському районі Київської області порушив справу про банкрутство № 134/14б-02 Закритого Акціонерного Товариства «Регіонхарчопром» с. Пилиповичі Бородянського району Київської області вул. Жовтнева,21, ідентифікаційний № 25564318. Розрахункові рахунки: № 26002012207980 в КБ «Фінанси і кредит» МФО 300131 м. Київ, вул. Артема-60, та № 260061244 в 5-й Київській філії АППБ «Аваль» МФО 322614, м. Київ, Боричів тік,35. Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня оголошення. Розпорядником майна призначено Цуканову Ларису Василівну (ліцензія АА 249824 від 22.10.01 р.) м. Київ, а/с 159.

05 листопада 2002 р. об 11.00 год. за адресою: м. Львів, вул. Левицького, 67, 3-й поверх, зал засідань, відбудуться загальні збори акціонерів Відкритого акціонерного товариства Селянський комерційний банк «Дністер» з наступним порядком денним:

1. Підведення підсумків підписки на акції ВАТ СКБ «Дністер» 6-ї емісії.
2. Внесення змін до Статуту банку.

Шляхом проведення 6-ї емісії акцій, заплановано збільшити Статутний капітал банку до розміру 25 млн. грн. Мета — розширення напрямів діяльності банку, виконання нормативів НБУ щодо розміру капіталу. Планується збільшити Статутний капітал не менше як на 3 млн. грн. Для цього випустити 300 000 000 шт. простих іменних акцій номінальною вартістю 0,01 грн. Акціонери банку мають переважне право на придбання акцій нової емесії. Строк проведення підписки — з 01.06.2002 р. по 01.11.2002 р. Збитки у зв'язку із збільшенням Статутного капіталу, та, відповідно, їх відшкодування, не передбачається.

У зв'язку із цим, ч. 1 ст. 3.1. Статуту банку викласти в редакції: «Статутний капітал банку складає 25 000 000 (Двадцять п'ять мільйонів) грн., який поділений на 2 500 000 000 (Два мільярди п'ятсот мільйонів) простих іменних акцій номінальною вартістю 0,01 грн. кожна».

Реєстрація учасників зборів починається в 10 год. 30 хв. 05.11.2002 р. за місцем проведення зборів.

Правління.

Компанія

ALTICOR INC.
(АЛТІКОР ІНК.)

цим повідомляє про свої товарні знаки, що зареєстровані в Україні

Amway — Свід.№ 4422
POSITRIM — Свід.№ 10319
SATINIQUE — Свід.№ 8168
AMWAY — Свід.№ 4423
NUTRILITE — Свід.№ 10309
L.O.C. — Свід.№ 8164
AMAGRAM — Свід.№ 10948
SCRUB BUDS — Свід.№ 8161
ARTISTRY — Свід.№ 6902
GLISTER — Свід.№ 8886
DISH DROPS — Свід.№ 8166
SA8 — Свід.№ 8170

З питань можливого використання вищезазначених знаків прохання звертатись за адресою:
Trademark Administrator (Ukraine), Alticor Inc., 7575 Fulton Street East, Mail Code 78-2G, Ada, MI 49355 USA.

Региональное Агентство по вопросам банкротства в Донецкой области и ликвидатор ГКП «Питание» сообщают о проведении аукциона по повторной продаже активов. *На аукцион выставляется:* 1. Оборудование — 12 ед., начальная цена продажи — 3710,66 грн. (в т. ч. НДС), гарантийный взнос — 185,53 грн. 2. Оборудование — 7 ед., начальная цена продажи — 1230,40 грн. (в т. ч. НДС), гарантийный взнос — 61,52 грн. 3. Оборудование — 5 ед., начальная цена продажи — 384,80 грн. (в т. ч. НДС), гарантийный взнос — 19,24 грн. 4. Оборудование — 17 ед. начальная цена продажи —2502,80 грн. (в т. ч. НДС), гарантийный взнос — 125,14 грн. 5. Оборудование — 44 ед., начальная цена продажи — 6700,96 грн. (без НДС), гарантийный взнос — 335,05 грн. 6. Здание кафе «Дубок», г. Славяногорск, берег Северского Донца, площадь — 555,2 кв. м., начальна цена продажи снижена на 30% — 27772,95 грн. (без НДС), гарантийный взнос — 1388,65 грн. 7. Здание картофелехранилища, г. Славянск, ул. Гайдара, 2, площадь — 245 кв. м., начальная цена продажи —1332,47 грн. (без НДС), гарантийный взнос — 66,62 грн. Гарантийный взнос в размере 5% от начальной цены реализуемого имущества и регистрационный сбор — 17,00 грн. перечисляется на р/сч. 26002117398 0 в АБ «Донеччина», МФО 334969, ОКПО 30998984 Межотраслевой товарной бирже, г. Донецк. Шаг торгов (аукциона) — 5% от начальной цены реализуемого имущества. Для участия в аукционе необходимо подать письменную заявку на участие организатору торгов Региональному Агентству по вопросам банкротства в Донецкой области, расположенному по адресу: г. Донецк, бул. Шевченко, 20. Срок подачи заявок на участие в аукционе 27 календарных дней со дня публикации в газете по 16 октября 2002 г., включительно. Аукцион по продаже активов ГКП «Питание» состоится 21 октября 2002 г. в 11.00 час. на Межотраслевой товарной бирже, расположенной по адресу: г. Донецк, пл. Конституции, 1. Для ознакомления с имуществом ГКП «Питание» необходимо обратиться к организатору торгов Региональному Агентству по вопросам банкротства в Донецкой области по телефонам: 381-76-17, 381-76-14.

Господарський суд м. Києва (м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) за заявою ДПІ у Оболонському районі м. Києва порушив справу про банкрутство: № 23/136 ТОВ «Проммаш», юридична адреса: м. Київ, вул. Полупанова, 21; р/р № 2600200430281 в Мінському відділенні АКБ «Правекс-Банк» в м. Києві, МФО 321983; та № 24/372 ТОВ «Транспортно-експедиційне підприємство «Фастволд», юридична адреса: м. Київ, вул. Марка Вовчка, 18-А; р/р № 26004302293980 в АКБ «ТК Кредит», МФО 322830. Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Щербаня О. М. (Ліцензія № 047812 від 19.10.01 р.; поштова адреса: 01030, м. Київ-30, а/с 157). Претензії кредиторів та пропозиції про санацію приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

1. Господарський суд м. Києва (м. Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушив справу № 15-109-б, про визнання банкрутом ТОВ «Укрсеверснаб» м. Київ, вул. Героїв оборони, 10, код ЗКПО 25266934, р/р 26000301000125 Перша Київська філія АКБ «Мрія» МФО 322852.
2. Господарський суд м. Києва (м. Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушив справу № 15-110-б, про визнання банкрутом ДП «СБМУ» Гідроспецбуд» м. Київ, вул. Новопирогівська, 62, код ЗКПО 05425655, р/р 26007301330728 Шевченківська філія АКБ «Національний кредит», МФО 322216.

Господарський суд Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) порушив справу про банкрутство ЖЕП «Будівельник» (36003, м. Полтава, пров. Шкільний, р/р 26005301220026 РУ «Промінвестбанк» МФО 331069, код ЗКПО 0125609).

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Лазарєва Федора Едуардовича (36000, м. Полтава, м-н Незалежності, 1Б).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарський суд Миколаївської області (54009, м. Миколаїв, вул. Адміральська,22) порушив справу № 14/166 про банкрутство Державного південного регіонального селекційно-племінного центру по конярству «Південьконецентр» (54036, м. Миколаїв, Центральний район, шосе Одеське,92, р/р 260022548 в МОД АППБ «Аваль» МФО 326182, код ЄДРПОУ 30489677). Розпорядником майна призначено Дуднікову Наталю Георгіївну (ліцензія № 250052, 54036, м. Миколаїв, вул. Адміральська,29, кв.19, тел.35-90-61).

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

До відома громадськості!

Товариство з обмеженою відповідальністю **«Енергія»**, Львівська обл., Пустомитівський р-н, с. Зубра, вул. Б. Хмельницького, 27, тел. (0322) 98-42-59 подав до Національної комісії регулювання електроенергетики заяву про видачу ліцензії з виробництва електроенергії за місцем здійснення заявленої діяльності м. Львів, вул. Козельницька, 5.

Рада Міжнародних Наукових Досліджень та Обмінів (IREX) має приємність оголосити відкритий конкурс за програмою, спонсорованою Бюро у справах освіти та культури Державного Департаменту США

IREX

"Акт на Підтримку Свободи"

Програма обміну для студентів вищих навчальних закладів

Програма обміну студентів (FSA Undergraduate Program) призначена для студентів 1-го, 2-го та 3-го курсів (студенти 3-х курсів повинні навчатися у ВНЗ з п'ятирічною програмою навчання) і надає їм можливість навчатися протягом одного академічного року в університетах або 2 чи 4-річних коледжах США.

У 2003-2004 навчальному році пропонуються такі спеціальності, як американські студії, бізнес, економіка, журналістика та ЗМІ, інформатика та комп'ютерні дисципліни, кримінальне право, менеджмент охорони навколишнього середовища, методологія освіти, міжнародні відносини, політологія, сільське господарство і соціологія.

Пошукувачі повинні бути віком до 21 року, успішно навчатися в одному з акредитованих навчальних закладів, добре володіти письмовою та розмовною англійською. Програма повністю фінансує навчання та проживання у США.

Кінцевий термін подачі анкет - 31 жовтня 2002 року.

Програма "Сучасні проблеми"

Програма "Сучасні проблеми" (Contemporary Issues - CI) призначена для державних службовців, лідерів недержавних організацій, адміністраторів охорони здоров'я, економістів, політичних аналітиків, журналістів, правників, спеціалістів з Інтернету, консультантів та інших спеціалістів-практиків. Вона надає можливості досвідченим професіоналам проводити чотиримісячні дослідження в США.

Усі проекти повинні бути причетними до одної з тем:
Адміністрування бізнесу, журналістика та ЗМІ, громадянська освіта, забезпечення правопорядку, освітня політика, безпека і військові проблеми, економіка, менеджмент і розвиток у НДО, енергетична політика, політологія, політика в галузі екології, політика в охороні здоров'я, права людини, державне управління, міжнародні відносини, верховенство права, інтернет, соціальне забезпечення

Пошукувачі повинні бути віком від 24 до 55 років на кінцевий термін подачі анкет, мати вищу освіту і, як мінімум, три роки професійного досвіду, а також мати достатній для проведення самостійного дослідження в США рівень володіння англійською мовою. Стажування повністю фінансово забезпечується американською стороною.

Кінцевий термін подачі анкет: 22 листопада 2002 року.

Анкети для участі у програмах можуть бути отримані в київському офісі IREX та його регіональних представництвах. Їх також можна отримати в електронному вигляді, звернувшись до київського офісу IREX чи на веб-сайти www.irex.kiev.ua та www.irex.org

Контактна інформація:

Київське представництво IREX: вул. Грушевського, 4, кімн. 301, 01001 Київ
Програма обміну для студентів: тел. (044) 229 4388; e-mail: fsau@kyiv.irex.org
Програма "Сучасні проблеми": тел. (044) 228 8637; e-mail: ci@kyiv.irex.org
Загальний тел/факс (044) 229 3479

Наблюдательный совет АРК «Антарктика» уведомляет о проведении общего собрания акционеров, которое состоится 5 ноября 2002 г. в 10.00 часов по адресу: ул. Пантелеймоновская, 3 (помещение театра им. М. Водяного).

Повестка дня:

1. Отчет Генерального директора о результатах работы АРК «Антарктика» за 2001 г. и перспективы развития в 2002-2003 годах.
2. Отчет Наблюдательного Совета.
3. Отчет ревизионной комиссии.
4. Вопросы формирования органов управления АРК «Антарктика».
5. Утверждение результатов деятельности АРК «Антарктика» за 2001 г.
6. О выплате дивидендов за 2001 год.
7. Создание дочерних предприятий, филиалов и представительств.

Регистрация акционеров с 8.30 до 9.45 в день проведения собрания. Для регистрации при себе необходимо иметь паспорт и сертификат акций.

Контактный телефон: 8-0482 23-74-00.

У відповідності з рішенням комітету кредиторів в ході реалізації плану санації ЗАТ «Стрічка» будуть реалізовані наступні майнові активи:

1. Гуртожиток на 216 місць (м. Марганець, вул. Центральна, 49).
2. Підготовчий цех (м. Марганець, вул. Промислова, 1).
3. Фарбувальний цех (м. Марганець, вул. Промислова, 1).
4. Корпус допоміжних служб (м. Марганець, вул. Промислова, 1).
5. Адміністративно-побутовий корпус № 1 (м. Марганець, вул. Промислова, 1).
6. Адміністративно-побутовий корпус № 2 (м. Марганець, вул. Промислова, 1).
7. Устаткування металоріжуче.
8. Електронавантажувачі (10 шт.).

Довідки щодо реалізуємих майнових активів можна отримати за телефонами: (0562) 37-23-84; (05665) 3-16-78, 3-16-79.

Пропозиції від зацікавлених осіб приймаються до 01.10.2002 р. в приймальні ЗАТ «Стрічка» за адресою: 53400, Дніпропетровська обл., м. Марганець, вул. Промислова. 1.

Форум на честь Оксани

Сьогодні у Львові починається IX Форум видавців — найпрестижніший книжковий ярмарок України.

Так склалося, що цього року форум ніби приурочено до дня народження Оксани Забужко: на львівському ярмарку столичне видавництво «Факт» гордо представить аж п'ять книжок пані Оксани, та ще й прецікаву книгу «Жінка як текст», що частково теж присвячена іменинниці. Це справжній подарунок! Який саме день народження святкує письменниця, не будемо говорити. Скажемо лиш, що сміливу й потужну книжку «Шевченків міф України» вона випустила в світ, маючи стільки літ, скільки сам Шевченко, коли був солдатом четвертого року служби, а скандально знамениті «Польові дослідження українського сексу» з'явилися ще на рік раніше. А було ж це геть недавно. Отож, за всіма підрахунками, все в нас ще попереду!

Марко МОВЧОК.

ТЕАТР

Мюзикл з... приданим

Прем'єрою розпочав новий сезон Вінницький обласний музично-драматичний театр імені Садовського. Подарунок землякам зробив драматург і режисер Ігор Афанасьєв, який нині живе і працює в Нью-Йорку. Його мюзикл «За три кроки від Бродвею» став заспівом нинішньої театральної осені.

В українській інтерпретації вистава нітрохи не втратила завдяки майстерності режисера-постановника народного артиста України Віталія Селезньова. Принаймні так висловився автор: Афанасьєв спеціально приїздив до Вінниці на попередній перегляд спектаклю. Багаті декорації, дорогі костюми, яскраве світло із застосуванням спецефектів — усе це стало можливе на сцені провінційного театру завдяки фінансовій підтримці ще одного гостя — американського мецената на ім'я Майк Стайн. Йому добре знайомі і сцена, і зала театру, бо Майк також родом з Вінниці, де, як зізнався, не був уже більше двадцяти років.

Свій проект гості присвятили пам'яті дорогої для них людини — Михайла Лазебника. У середині 60-х років минулого століття його ім'я було добре відоме у спортивному світі: завдяки тренерській майстерності волейбольна команда СКА (Вінниця) здобула право виступати у вищій лізі першості тодішнього Союзу.

— Крім згаданого мюзиклу, на глядачів чекає ще кілька нових вистав, — уточнив директор театру Володимир Лозовський. — Серед них — «Фата моргана» М. Коцюбинського, «Сто тисяч» Карпенка-Карого, «Мауглі» Р. Кіплінга.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

З ІСТОРІЇ МОДИ

Реальний одяг від кутюр

Мода, як примхлива жінка, — непередбачувана та неординарна. Однак, щоб їй бути саме такою, комусь треба боротися зі стереотипами та культивувати красу в найнесподіваніших лініях та формах. Таким провокатором у стильному світі вважається французький модельєр Жан-Поль Готьє.

Саме він вперше спробував стерти кордони між жіночою та чоловічою модою. Він був першим модельєром, котрий випустив на подіум «звичайних людей» — товстушок та худеньких, юних дівчат і літніх дам.

Перший показ Готьє прет-а-порте (1976 рік) провалився з тріском. Тоді критики не сприйняли його колекцію з в'язаних килимків. Після фіаско Жан-Поль два роки шукав фінансування для нової лінії. І віднайшов його в Японії. А вже 1978 року на «ура» пройшла презентація колекції Готьє «Джеймс Бонд». З того часу модельєр створює «реальний одяг», прикрашаючи його етнічними елементами. Навіть татуювання панків він перетворив на поетичні символи на шкірі та футболках.

1989 року Готьє дебютував у кіно. Режисер Пітер Грінуей запропонував художникові створити костюми для його картини «Кухар, злодій, його дружина та її коханець». І в цьому новому для себе жанрі Жан-Поль став кращим.

ПОДІУМ

А бажаючих дедалі більше

Шість днів увага столичної модної тусовки буде прикута за двома адресами: Торгово-промислова палата та галерея мистецтв «Лавра». Саме там з 2 по 8 жовтня проходитиме одинадцятий тиждень українського прет-а-порте «Сезони моди—осінь-зима-2002-03». Цього разу популярна модна акція представлятиме рекордну кількість учасників: 22 дизайнери та торгові марки.

Погодьтеся, усім, кому не байдуже, у що вбиратися, давно вже кортить дізнатися: що ж нафантазували українські модельєри спекотним літом для щедрої на холод і дощі осені? Але тих, хто марить можливістю потрапити на стильне священнодійство, дещо розчаруємо: кількість місць дуже обмежена. Організатори акції вже збились з ніг у пошуках просторішого приміщення, яке відповідало б усім вимогам дефіле-шоу і вміщувало б багатотисячну навалу прихильників моди. Але досі достойного прихистку не знайдено. Проте пошук триває. А поки що відвідати покази вітчизняних дизайнерів пощастить, як порахували ті самі організатори, майже десяти тисячам глядачів.

Юлія ПОТАПЕНКО.

На знімку: дизайнер Ольга Громова, колекція якої відкриватиме майбутні «Сезони».

БУДИНОК КУЛЬТУРИ

Мистецька психологія

У Кіровоградському державному педагогічному університеті імені Володимира Винниченка відкрито мистецький факультет. Його студенти навчатимуться за спеціальностями: музика, хореографія, образотворче мистецтво та дизайн.

Крім цього, на психолого-педагогічному факультеті запроваджено новий фах — практична психологія.

Олег БОНДАР.

Кіровоград.

120-й сезон — останній?

Уже нинішньої осені Одеський цирк може бути закритий через незадовільний стан його приміщень. Вся споруда, зазначає директор цирку Олексій Купін, стала аварійною. Це створює загрозу і колективу, і глядачам. Цього року в найстарішому в Україні цирку проходить 120-й сезон, тут гастролюють трупи з багатьох зарубіжних країн. Невже востанне? Тим часом розмови з обіцянками спорудити в Одесі нове приміщення цирку йдуть на різних рівнях вже не одне десятиліття.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

АРХІТЕКТУРА

Сім британських «чудес світу»

У Великій Британії визначено сім головних вартих уваги пам'яток країни. В щоденному вжитку вони вже дістали назву «британських семи чудес світу».

За даними телеканалу Бі-бі-сі, в опитуванні взяли участь понад дві з половиною тисячі британських громадян, які мешкають у різних районах країни. Вони назвали такі визначні пам'ятки:

1. Будинок британського парламенту і Біг-Бен.
2. Стоунхендж.
3. Віндзорський замок.
4. Оранжерея «Райський сад».
5. Кафедральний собор у Йорку.
6. Стіна імператора Адріана.
7. Колесо огляду «Око Лондона».

Як бачимо, безперечними лідерами цього своєрідного рейтингу стали британський парламент і його знаменита годинникова вежа — Біг-Бен.

СВІТСЬКЕ

Коли в душах дорослих прокидається дитинство

Справжній бомонд зібрався на цьогорічному міжнародному дитячому фестивалі мистецтв «Артеківські зорі». Окрім юних талантів, у Крим з'їхалося чимало народних улюбленців. Академіки, заслужені діячі та артисти, хормейстери та композитори прибули сюди не лише дітей оцінити, а й себе, як то кажуть, показати. На фестивалі, який тривав десять днів, кожен з них мав можливість поділитися своєю вправністю з колегами: поза конкурсами проводилися різноманітні майстер-класи, творчі лабораторії тощо.

Чималу аудиторію зібрали музичні вечори дитячих улюбленців композиторів Георгія Струве та Євгенія Крилатова. Пісні останнього із кінофільмів «Пригоди Електроніка» та «Гостя з майбутнього» дітлахи мугикали протягом усіх днів фестивалю. Приємно потішило й свято української культури, яке завершилося концертом наших колективів «Мій рідний край».

Однак і по закінченні робочого дня майстри не поспішали байдикувати — вечірні зустрічі біля роялю, схоже, стали доброю традицією фестивалю. Коли визнані та заслужені збиралися в імпровізований хор, зізнаюся, їх мало що вирізняло з-поміж своїх вихованців: у очах сяяв той самий вогник.

Надія ГОРБАТЮК.

ТЕЛЕ

Разом і телевізора дивитися цікавіше

В Ялті відбувся третій міжнародний телекінофорум «Разом».

У ньому брали участь представники 25 країн, які винесли на суд глядачів і журі майже 300 робіт різного жанру. Мету форуму — сприяти культурній та духовній інтеграції народів, на думку організаторів акції, було досягнуто.

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Іван ІЛЛЯШ.

Редколегія:
Сергій ПРАВДЕНКО, Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.
Ціна договірна.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311172. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos